

Mjölby kommun, Arbetsutskott 2024-08-19

§ 99

Diarienummer: KS/2023:220

Ett tillgängligt Mjölby - ny funktionshinderpolitisk plan 2024 - 2030**Bakgrund**

Ett tillgängligt Mjölby – Funktionshinderpolitisk plan 2024-2030 sammanfattar den inriktning som Mjölby kommun ska arbeta efter för att bli ett tillgängligt samhälle för alla och främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra och att erbjuda personer med funktionsnedsättning stöd och service av god kvalitet som bygger på delaktighet, inflytande och respekt. Målsättningen är att funktionsrättsfrågan ska implementeras som en självklar del i alla verksamheter.

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska arbete prioriteras inom åtta områden som har en förankring i lokala styrdokument, värdegrund och Vision 2045.

Sammanfattning

Mjölby kommuns funktionshinderpolitik baseras på internationella, nationella och lokala styrdokument.

Omsorgs- och socialnämnden är dokument- och uppföljningsansvariga för den funktionshinderpolitiska planen och ansvarar för eventuell revidering innan giltighetstiden har gått ut. Planen har utarbetats i samråd med kommunstyrelsens förvaltning, övriga förvaltningar samt med rådet för delaktighet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2024-08-08

Omsorgs- och socialnämndens beslut § 100 / 2024-06-14 med tjänsteskrivelse
Förslag till "Ett tillgängligt Mjölby – Funktionshinderpolitisk plan 2024-2030.

Administrativ chef redogör för ärendet.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

1. Arbetsutskottet överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för beslut.

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige
Omsorgs- och socialnämnden
Akten

Kommunstyrelsens förvaltning

Datum 2024-08-08
Diarienummer KS/2023:220

Handläggare
Carina Sundstrand Åsman
Telefon 010-234 53 73

Kommunstyrelsen

Ett tillgängligt Mjölby - ny funktionshinderpolitisk plan 2024-2030

Bakgrund

Ett tillgängligt Mjölby – Funktionshinderpolitisk plan 2024-2030 sammanfattar den inriktning som Mjölby kommun ska arbeta efter för att bli ett tillgängligt samhälle för alla och främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra och att erbjuda personer med funktionsnedsättning stöd och service av god kvalitet som bygger på delaktighet, inflytande och respekt. Målsättningen är att funktionsrättsfrågan ska implementeras som en självklar del i alla verksamheter.

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska arbete prioriteras inom åtta områden som har en förankring i lokala styrdokument, värdegrund och Vision 2045.

Sammanfattning

Mjölby kommuns funktionshinderpolitik baseras på internationella, nationella och lokala styrdokument.

Omsorgs- och socialnämnden är dokument- och uppföljningsansvariga för den funktionshinderpolitiska planen och ansvarar för eventuell revidering innan giltighetstiden har gått ut. Planen har utarbetats i samråd med kommunstyrelsens förvaltning, övriga förvaltningar samt med rådet för delaktighet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2024-08-08
Omsorgs- och socialnämndens beslut § 100 / 2024-06-14 med tjänsteskrivelse
Förslag till "Ett tillgängligt Mjölby – Funktionshinderpolitisk plan 2024-2030.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna ny funktionshinderpolitisk plan 2024-2030.

—
Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige
Omsorgs- och socialnämnden
Akten

Tjänsteskrivelse

Datum 2024-08-08
Diarienummer KS/2023:220

Kommunikation av styrdokumentet

Omsorgs- och socialförvaltningen ansvarar för att delges samtliga nämnder, styrelser och bolag inom Mjölby kommun.

Kommunstyrelsens förvaltning

Andreas Capilla
Kommundirektör

Carina Sundstrand Åsman
Kommunsekreterare

Ett tillgängligt Mjölby – funktionshinderpolitisk plan 2024-2030

Nationella mål och inriktning för funktionshinderpolitiken

Funktionsrättsfrågan som en självklar del

Åtta prioriterade områden

Ett tillgängligt Mjölby - funktionshinderpolitisk plan

Stöd i implementeringen

Bakgrund

- Handikappolitisk plan sedan 2002
- Uppdrag till omsorgs- och socialnämnden att arbeta fram *Ett tillgängligt Mjölby – funktionshinderpolitisk plan 2024-2030*
- Samråd KSF, övriga förvaltningar och Rådet för delaktighet
- Omvärldsbevakning
- Dokument och uppföljningsansvar har omsorgs- och socialnämnden
- Ansvar för aktiviteter, uppföljning och resultat har respektive verksamhet

Nationella mål

Det nationella målet utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och de globala målen i Agenda 2030 där genomförandet av funktionshinderpolitiken inriktas mot fyra områden

- att tillämpa principen om universell utformning, dvs göra rätt från början
- att identifiera och åtgärda befintliga brister i tillgängligheten
- att tillhandahålla individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- att förebygga och motverka diskriminering.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Funktionsrättsfrågan som en självklar del i alla verksamheter

Mjölby kommuns funktionshinderpolitik baseras på internationella, nationella och lokala styrdokument.

Planen ska

- ge ökade kunskaper om hur kommunens verksamheter ska arbeta för att förverkliga det nationella målet för funktionshinderpolitiken, FN:s konventioner och målen i Agenda 2030
- förklara vilka aktiviteter Mjölby kommun ska ha för att alla medborgare ska kunna vara delaktiga och att samhället ska vara tillgängligt för alla
- skapa en medvetenhet och stimulera till en helhetssyn och gemensamma förhållningssätt
- tillämpas så att stöd och service är av god kvalitet och bygger på delaktighet, inflytande och respekt för den enskilde

Åtta prioriterade områden

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska arbete prioriteras inom åtta områden som har en förankring i lokala styrdokument, värdegrund och Vision 2045.

Dessa områden är

- bemötande på lika villkor
- kommunikation, information och demokratiskt deltagande på lika villkor
- fysisk miljö på lika villkor
- utbildning på lika villkor
- arbete och sysselsättning på lika villkor
- kultur och fritid på lika villkor
- omsorg och hälsa på lika villkor samt
- upphandling med fokus tillgänglighet.

Ett tillgängligt Mjölby - funktionshinderpolitisk plan

- Samtliga verksamheter i kommunen ska arbeta utifrån ett funktionshinderperspektiv och aktiviteter ska återfinnas i verksamhetsplanen, målsättningar eller liknande styrdokument.
- Respektive verksamhet ansvarar för uppföljning av aktiviteterna och vilka effekter och resultat dessa har givit.
- Planen beskriver hur stödet kan utformas till verksamheterna för att implementera den funktionshinderpolitiska planen, definitioner av centrala begrepp inom området samt relevant lagstiftning.
- Omsorgs- och socialnämnden är dokument- och uppföljningsansvariga för den funktionshinderpolitiska planen.
- Stödmaterial för implementeringen utformas och kommer att finnas på kommunens externa och interna hemsida.

Stöd i implementeringen

Den funktionshinderpolitiska planen ska utgöra ett stöd för verksamheterna att uppnå de framtagna målen.

Konkreta aktiviteter och målsättningar i implementeringen av planen samt i det verksamhetsnära, praktiska arbetet kan stödjas av:

- att samtlig personal ges kännedom om de styrande dokumenten
- kunskap om funktionsnedsättningar
- kunskap om delaktighet- och tillgänglighetskrav
- konkretiseras genom olika aktiviteter som ska syfta till att stöd och service ges med god kvalitet och på lika villkor
- att i utformningen av verksamhetsplaner funktionshinderperspektivet beaktas
- vid frågor riktade till specifika funktionsnedsättningar där intresseorganisation finns ska denna rådfrågas.

Rättelser – inriktning och strävan/målsättningar med utvecklingsbehov

Bemötande

3.1 Mjölby kommun utgår från Medborgarens och kundens behov, önskemål och rätt till delaktighet. **Klarar vi önskemålen?**

I bemötandet av Medborgarens och kunden utgår Mjölby kommun från behov, önskemål och rätt till delaktighet.

Kommunikation, information och deltagande

3.2 Mjölby kommuns information och kommunikationskanaler som till exempel informationsmaterial och webbplatser ska vara tillgänglighetsanpassade, enkla och lätta att förstå. **Klarar vi det mot bakgrund av våra protokoll?**

Mjölby kommun ska utveckla kommuns information och kommunikationskanaler som till exempel informationsmaterial och webbplatser med målsättningen att de ska vara tillgänglighetsanpassade enkla och lätta att förstå.

Rättelser forts.

Fysisk miljö

3.3 Mjölby kommuns offentliga lokaler och allmänna platser är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. **Hur går det ihop med lagstiftningen om lätt avhjälpna hinder?**

Mjölby kommuns offentliga lokaler och allmänna platser är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning enligt gällande föreskrifter bland annat avseende enkelt avhjälpna hinder.

Utbildning

3.4 Mjölby kommun ska aktivt bidra till möjligheten för livslångt lärande under hela livet samt till vuxenutbildning för personer med funktionsnedsättning. **Förtydligande, är dessa placerade i Mjölby eller på annan ort?**

Placering kan ske på annan ort.

Rättelser forts.

Utbildning

3.4 Mjölby kommun ska genom individuella anpassningar och teknik ge möjlighet för alla att delta i undervisningen. **finns någon gräns för vad som kan sättas in? Vem gör i så fall den gränsdragningen?**

Förvaltningens delegationsordning gäller och vid behov av avsteg fattas beslut om detta av respektive nämnd alternativt på tjänstemannanivå. Delegationsordningen avgör fortsatt hantering.

Kultur och fritid

Om 3.6 funktionsförmåga - **blandar olika begrepp**

Ändrat till funktionsnedsättning

Ett tillgängligt Mjölby-

Funktionshinderpolitisk plan

2024-2030

Beslutad av fullmäktige. 2024-xx-xx/§ xx:

Diarienummer: OSN 2021:193, KS/2024:220

Dokumentansvarig nämnd: Omsorgs- och socialnämnden

Dokumentansvarig tjänsteperson: Förvaltningschef OSF

Vision Policy Strategi Plan Riktlinje

1. Sammanfattning

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska arbete utgår ifrån nationellt mål och inriktning för funktionshinderpolitiken samt FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vid utformande av det funktionshinderrelaterade arbetet på lokal nivå ska aktiviteter utformas med utgångspunkt från Mjölby kommuns värdegrund och Vision 2045.

Ett tillgängligt Mjölby – Funktionshinderpolitisk plan 2024-2030 sammanfattar den inriktning som Mjölby kommun ska arbeta efter för att bli ett tillgängligt samhälle för alla.

Det nationella funktionshinderperspektivet är centralt för kommunens arbete och innebär att tillämpa principen om universell utformning, identifiera och åtgärda brister i tillgänglighet, tillhandahålla individuella stöd och lösningar samt att förebygga och motverka diskriminering. Vision 2045 och Mjölby kommuns värdegrund är också ledande i det funktionshinderpolitiska arbetet.

2. Inledning

Mjölby ska vara en kommun för alla, oavsett funktionsförmåga. Alla medborgare behövs för att skapa ett hållbart samhälle och alla måste vara delaktiga i de demokratiska processerna. Synen på funktionsrättsfrågorna påverkas starkt av samhällets normer och det krävs ett aktivt arbete för att alla medborgare ska kunna ta del av sina mänskliga rättigheter.

Mjölby kommuns funktionshinderpolitik baseras på internationella, nationella och lokala styrdokument. Det nationella funktionshinderpolitiska målet är att uppnå jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning, i ett samhälle med mångfald som grund.

Livsvillkoren speglar att frågan om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning behöver genomsyra hela kommunorganisationen. Bristande tillgänglighet är sedan 2014 en diskrimineringsgrund i Diskrimineringslagen. Kraven på tillgänglighet har även stärkts genom EU:s webbtillgänglighetsdirektiv.

Enligt Länsstyrelsernas kartläggning av Funktionshinderpolitiken i kommuner och regioner 2023 framkommer bland annat att kunskapsnivån bland kommuner och regioner har ökat sedan 2018 men att behovet av utbildning och kunskapsstöd vad det gäller det funktionshinderpolitiska området fortsatt är stort.

Planen vänder sig i första hand till tjänstepersoner och förtroendevalda inom Mjölby kommun samt styrelser. Dokumentet är utarbetat med avsikt att öka kunskaper om hur kommunens verksamheter ska arbeta för att förverkliga det nationella målet för funktionshinderpolitiken, FN:s konventioner och målen i Agenda 2030.

Den funktionshinderpolitiska planen har en disposition som initialt beskriver den övergripande nyttan för kommunens verksamheter, med bland annat syfte och mål. En bakgrund ges som ger svar på anledningen till att kommunen ska ha ett funktionshinder- och funktionsrättsperspektiv. Därefter beskrivs de inriktningsområden på lokal nivå som nämnder och styrelser ska utforma och knyta aktiviteter till i sina verksamhetsplaner och styrdokument. Det redogörs även för hur stödet kan utformas till verksamheterna för att implementera den funktionshinderpolitiska planen. Sedan anges ansvar och uppföljning och slutligen definitioner av centrala begrepp inom området samt relevant lagstiftning.

2.1 Syfte och mål

Mjölby kommun ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra och att erbjuda personer med funktionsnedsättning stöd och service av god kvalitet som bygger på delaktighet, inflytande och respekt. Målsättningen är att funktionsrättsfrågan ska implementeras som en självklar del i alla verksamheter.

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska plan är ett kommunövergripande vägledande styrdokument för arbetet med funktionshinderfrågor. Syftet med planen är att skapa en struktur för uppfyllandet av de nationella målen för funktionshinderpolitiken, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning på lokal nivå kommun samt att bidra till förverkligandet av FN:s Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling samt FN:s konvention om barnets rättigheter.

Planen ska förklara vilka aktiviteter Mjölby kommun ska ha för att alla medborgare ska kunna vara delaktiga och att samhället ska vara tillgängligt för alla. Planen ska skapa en medvetenhet och stimulera till en helhetssyn och ett gemensamt förhållningssätt.

2.2 Bakgrund

Mjölby kommuns funktionshinderpolitik baseras på internationella, nationella och lokala styrdokument. Nedan följer en beskrivning av utgångspunkterna för den funktionshinderpolitiska planen.

2.2.1 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Konventionen undertecknades av regeringen 2007 ratificerades 2008 och trädde i kraft 2009. Detta innebar att Sverige har åtagit sig att förverkliga konventionen och dess bestämmelser i sin helhet. Syftet med konventionen är att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning och främja respekten för deras inneboende värde.

Konventionen fokuserar på icke-diskriminering och att det finns nödvändiga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva självständigt och ta del av medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Stat, kommun och region har ett gemensamt ansvar att följa konventionen. Några av konventionens mer centrala delar och principer handlar om rättskapacitet, tillgänglighet, att leva självständigt, vård och hjälpmedel, delaktighet och brukarinflytande, inkludering i samhället.

2.2.2 FN:s konvention om barnets rättigheter

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar och är en del av den internationella folkrätten. Staterna som ratificerat konventionen, däribland Sverige, är skyldiga att göra sitt yttersta för att följa konventionens artiklar. Sedan 2020 är barnkonventionen även svensk lag, och den handlar om alla barns rätt att få sina grundläggande rättigheter och behov tillgodosedda och alla barn ska behandlas med respekt och få komma till tals oavsett bakgrund. Artikel 23 i konventionen berör särskilt tydligt funktionsrättsperspektivet.

- Ett barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet samt möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.
- Ett barn med funktionsnedsättning har rätt till omvårdnad som är lämpligt med hänsyn till barnets tillstånd och föräldrarnas förhållanden
- Stödet till barnet ska vara kostnadsfritt och syfta till att säkerställa tillgång till exempelvis utbildning, hälso- och sjukvård, rehabilitering, habilitering på ett sätt som bidrar till att barnet integreras i samhället.

2.2.3 Agenda 2030

Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en gemensam agenda som inrymmer Globala målen för hållbar utveckling. De 17 globala målen har i sin tur 169 delmål. Agenda 2030 har flera delmål som tydligt pekar ut riktningen i ett antal områden där insatser för personer med funktionsnedsättning särskilt behövs.

GLOBALA MÅLEN för hållbar utveckling

Mål 4 - God utbildning för alla: Utrota diskriminering i utbildning.

Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt: Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla.

Mål 10 - Minskad ojämlikhet: Främja social, ekonomisk och politisk inkludering oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung med mera.

Mål 11 - Hållbara städer och samhällen: Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla.

Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen: Skydda barn mot övergrepp, utnyttjande, människohandel och våld.

2.2.4 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderpolitiken

Det nationella målet för funktionshinderpolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt ska personer med funktionsnedsättning ha rätt att vara delaktiga i samhället och kunna leva ett självständigt liv. Stödet till enskilda individer och samhället i stort ska utformas så att personerna kan leva som andra. Målet är att bidra till en ökad jämställdhet. Barn har särskilda rättigheter att komma till tals.

För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderpolitiken inriktas mot de fyra områdena:

- Att tillämpa principen om universell utformning, dvs göra rätt från början
- Att identifiera och åtgärda befintliga brister i tillgängligheten,
- Att tillhandahålla individuella stöd och lösningar för individens självständighet, och
- att förebygga och motverka diskriminering.

2.2.5 Universell utformning

Principen om universell utformning innebär att samhället formas med medvetenhet om den variation som finns i befolkningen och möjliggör att personer med funktionsnedsättning får en vardag på samma villkor som människor utan funktionsnedsättning.

2.2.6 Brister i tillgängligheten

När det gäller befintliga brister i tillgängligheten behöver verksamheterna systematiskt och långsiktigt identifiera och rätta till brister och hinder i tillgängligheten.

2.2.7 Individuella stöd och lösningar

Individuella stöd och lösningar kan behövas där generella lösningar inte är tillräckligt. Individuella lösningar kan vara hjälpmedel, stöd i skola, ledsagare med mera och ska arbeta mot att säkerställa oberoende, självständighet hos individen och göra det möjligt att vara delaktig i samhället.

2.2.8 Förebygga och motverka diskriminering

Att förebygga och motverka diskriminering och skapa förutsättningar för lika rättigheter och möjligheter är en uppgift som rör oss alla. Diskrimineringslagen ställer krav på att arbetsgivare och utbildningsanordnare ska arbeta med så kallade aktiva åtgärder. Aktiva åtgärder innebär att arbeta förebyggande och

underlätta för att motverka diskriminering och jobba för allas lika rättigheter och möjligheter.

2.2.9 Mjölby kommuns värdegrund

Värdegrunden vägleder oss i bemötandet av medborgare och kunder, oavsett funktionsförmåga. Värdegrunden består av fyra delar.

Medborgare och kunder i fokus

Vi utgår från medborgarens och kundens behov, önskemål och rätt till delaktighet.

Professionellt bemötande

Vi bemöter medborgare och kunder på ett kompetent och respektfullt sätt.

Samverkan för förbättringar

Vi ser samverkan som en förutsättning för värdeskapande förbättringar.

Kreativt förhållningssätt

Vi är engagerade och modiga. Vi ser utmaningar som möjligheter och fokuserar på resultat.

2.2.10 Vision 2045 för Mjölby kommun

Visionen skildrar hur vi vill att det ska vara i Mjölby kommun år 2045 och är vår ledstjärna som ska inspirera och vägleda oss som lever, bor och verkar här.

Tillsammans skapar vi framtidens hållbara kommun, där livsmiljön, livsvillkoren och livskraften utgör vår gemensamma grund. Visionen beskriver bland annat att Mjölby 2045 ska vara en kommun där vi lever på lika villkor, erbjuder liv med gemenskap och sammanhållning i ett öppet och inkluderande samhälle. Vidare framhålls att det ska vara lätt att få sin röst hörd samt att vi tillsammans i kommunen ska ta ett gemensamt socialt ansvar och kunna erbjuda en likvärdig och jämlik skola. Kommunen ska erbjuda tillgänglighet till naturen, en hållbar och balanserad tillväxt samt att det ska vara lätt förflytta sig.

3. Ett tillgängligt Mjölby

För att förverkliga de övergripande målen ska samtliga verksamheter inom nämnder, styrelser och bolag arbeta med ett funktionshinderperspektiv utifrån den nationella inriktningen. Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska arbete prioriteras inom 8 områden som har en förankring i lokala styrdokument, värdegrund och vision 2045. Aktiviteter kopplade till områdena ska återfinnas i nämndernas, bolagens och styrelsernas verksamhetsplan eller liknande dokument.

3.1 Bemötande på lika villkor

Bemötande handlar i grunden om att bli respekterad fullt ut för den man är. I kommunen sker dagligen möten mellan människor och det behövs förståelse för personers olika förutsättningar. Inriktningen ska vara att:

- Mjölby kommun utgår från Medborgarens och kundens behov, önskemål och rätt till delaktighet.
- Mjölby kommuns medarbetare och förtroendevalda har insikt om att personer med funktionsnedsättning har samma rättigheter, grundläggande behov och potentiella möjligheter som andra.
- Mjölby kommun ska öka medvetenheten och kunskapen om personer med funktionsnedsättning bland både anställda samt elever och barn i förskola och skola.

3.2 Kommunikation, information och demokratiskt deltagande på lika villkor

Information och kommunikation i samhället ska vara lätt att läsa, höra och förstå för att kunna leva ett fritt och oberoende liv. Medborgare ska ha lika möjlighet att uttrycka sina synpunkter, delta i val och ha insyn och påverka. Inriktningen ska vara att:

- Mjölby kommuns information och kommunikationskanaler som till exempel informationsmaterial och webbplatser ska vara tillgänglighetsanpassade, enkla och lätta att förstå.
- Mjölby kommun ska utveckla verktyg för att bättre få fram åsikter, erfarenhet och kunskap från personer med funktionsnedsättning.
- Mjölby kommun ska aktivt arbeta för att minska det digitala utanförskapet genom informationsinsatser och riktade insatser till vissa målgrupper.
- Mjölby kommun ska möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att inneha politiska uppdrag samt delta i demokratiska processer.
- Mjölby kommun ska möjliggöra för barn och unga med funktionsnedsättning att uttrycka sina åsikter i alla frågor som berör dem

3.3 Fysisk miljö på lika villkor

Tillgänglighet och fungerande miljö är en grundläggande förutsättning för att kunna vara delaktig i samhället, vara oberoende och delta i olika sammanhang. Inriktningen ska vara att:

- Mjölby kommuns offentliga lokaler och allmänna platser är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.
- Mjölby kommun ska aktivt arbeta för tillsyn av enkelt avhjälpta hinder och åtgärda tillgänglighetsproblem i offentliga miljöer som torg, parker, lekplatser och gator.
- Mjölby kommun ska vid markexploatering och detaljplanering arbeta för en fysisk miljö för alla Medborgare och vid markanvisning ska motsvarande kvalitetskrav ställas gällande tillgänglighet.

3.4 Utbildning på lika villkor

Alla barn, ungdomar och vuxna ska utifrån sina förutsättningar kunna utveckla sina kunskaper så långt det är möjligt. För vissa elever är särskilt stöd och anpassningar en förutsättning för att kunna ta till sig sin utbildning. Inriktningen ska vara att:

- Mjölby kommun ska aktivt bidra till möjligheten för livslångt lärande under hela livet samt till vuxenutbildning för personer med funktionsnedsättning.
- Mjölby kommun ska arbeta för att elever med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att delta i den ordinarie undervisningen.
- Mjölby kommun ska genom individuella anpassningar och teknik ge möjlighet för alla att delta i undervisningen.

3.5 Arbete och sysselsättning på lika villkor

Arbete och meningsfull sysselsättning är av stor betydelse för individers livskvalitet och möjlighet att vara delaktig i samhället. I ett socialt hållbart samhälle ska målsättningen vara att nå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män. Detta inkluderar ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Det betyder även lika lön för likvärdigt arbete. Inriktningen ska vara att:

- Mjölby kommun ska arbeta för att personer som inte kan ha ett ordinarie arbete i så stor utsträckning som möjligt ska få möjlighet till

annan sysselsättningsform eller daglig verksamhet med meningsfullt och arbetsinriktat innehåll.

- Mjölby kommun som arbetsplats ska vara ett föredöme när det gäller möjligheten för personer med funktionsnedsättning att få ett arbete.
- Mjölby kommuns dagliga verksamhet ska erbjuda en bred verksamhet och hålla hög kvalitet samt arbeta för att personer med funktionsnedsättning kan röra sig mot öppna arbetsmarknaden genom ökning av antalet platser inom näringslivet.

3.6 Kultur och fritid på lika villkor

Alla barn, ungdomar och vuxna ska oavsett funktionsförmåga kunna ta del av kultur-, fritids- och idrottsliv, både som utövare eller åskådare. En meningsfull fritid är viktigt för människors delaktighet i samhällslivet och för hälsa och välbefinnande. Inriktningen ska vara att:

- Mjölby kommun ska arbeta för att alla människor ska kunna ta del av ett rikt och varierat kultur- och fritidsutbud, både som utövare och åskådare.
- Mjölby kommun ska genom särskilda föreningsbidrag stötta aktiviteter och arbeta för att fler aktörer erbjuder riktad verksamhet för personer med funktionsnedsättning samt inkluderar målgruppen i ordinarie verksamhet.
- Mjölby kommun ska arbeta för ökad tillgänglighet vid fritids-, kultur-, och idrottsanläggningar samt besöksområden i naturen.

3.7 Omsorg och hälsa på lika villkor

Personer med funktionsnedsättning ska ha rätt till bästa möjliga hälsa och inte utsättas för diskriminering. Inriktningen ska vara att:

- Mjölby kommun ska arbeta för att det finns ett varierat utbud av lämpliga bostäder och boendemiljöer för personer med funktionsnedsättning.
- Mjölby kommun ska genom att motverka isolering och uppmuntra olika former av friskvård, förebygga ohälsa och bidra till god hälsa hos personer med funktionsnedsättning samt erbjuda individuella hjälpmedel och tekniska lösningar för ökad möjlighet till ett mer självständigt liv.
- Mjölby kommun ska erbjuda individuell plan enligt LSS till samtliga som har en LSS-insats, för ökat inflytande och samordning.

3.8 Upphandling med fokus tillgänglighet

Samtliga verksamheter inom kommunen ska i så hög grad som möjligt formulera tillgänglighetskrav vid upphandling. Därigenom ska alla Medborgare i Mjölby Kommun få ökad tillgång till offentliga tjänster, offentliga byggnader, offentlig information samt tjänster inom informations- och kommunikationsteknik.

3.9 Stöd till verksamheterna

Den funktionshinderpolitiska planen ska utgöra ett stöd för nämnder, bolag och styrelser att uppnå de framtagna lokala målen. Följande avsnitt ger stöd i aktiviteter och mål för implementeringen av planen samt i det verksamhetsnära dagliga arbetet.

3.9.1 Aktiviteter och mål för implementering

För att nå uppsatta mål och lyckas med att implementera funktionshinderperspektivet och funktionsrättsfrågan i nämnder och verksamheter, föreslås att följande aktiviteter konkretiseras, genomförs och följs upp. Aktiviteterna formuleras i verksamhetsplanerna på alla nivåer.

3.9.2 Medvetenhet

Den funktionshinderpolitiska planen samt andra styrande dokument (ex digitaliseringsstrategin) ska vara känd hos all personal på arbetsplatsen.

3.9.3 Kunskap

Alla medarbetare, chefer och förtroendevalda ska ha grundläggande och verksamhetsspecifik kunskap om funktionsnedsättningar samt delaktighet- och tillgänglighetskrav.

3.9.4 Beaktande av funktionshinderperspektivet

Det funktionshinderpolitiska arbetet ska beaktas vid framtagande av verksamhetsplaner hos samtliga nämnder, styrelser och bolag. Vid frågor riktade till specifika funktionsnedsättningar där intresseorganisation finns representerad i kommunen ska organisationen rådfrågas.

3.9.5 Verksamhetsnära stöd

För att stötta nämnder, bolag och styrelser i det verksamhetsnära funktionshinderpolitiska arbetet har en checklista och ett utbildningsmaterial utformats. Stödmaterialen finns att hämta på kommunens intranät och hemsida.

3.10 Genomförande och uppföljning

Funktionshinder- och funktionsrättsperspektivet ska utgöra en naturlig del av den ordinarie verksamheten på alla nivåer och ska lyftas vid framtagande av övergripande dokument. Varje år ska nämnder och styrelser konkretisera

arbetet med planens områden och inriktningar genom att bryta ner dessa i konkreta åtgärder i verksamhetsplanen eller dylikt lämpligt dokument. Arbetet med funktionsrätt sker av förvaltningarna i det löpande arbetet och den funktionshinderpolitiska planen ska ses som ett stöd i det arbetet. Samtliga nämnder och styrelser ansvarar för att planera, genomföra och följa upp det funktionshinderpolitiska arbetet inom respektive verksamhetsområde.

4. Ansvar och uppföljning

Omsorgs- och socialförvaltningen ansvarar för den övergripande uppföljningen av planen vilket kommer att ske bland annat genom att undersöka i vilken utsträckning funktionshinderperspektivet finns med i verksamhetsplaneringen. Resultatet av uppföljningen redovisas för kommunstyrelsen samt förmedlas vidare till intresseorganisationer inom området.

Omsorgs- och socialförvaltningen är dokumentansvariga för den funktionshinderpolitiska planen och ansvarar för eventuell revidering innan giltighetstiden har gått ut.

5. Definitioner och lagar

5.1 Definitioner

Nedan följer beskrivningar av centrala begrepp och definitioner som är viktiga för förståelsen av den funktionshinderpolitiska planen:

5.1.1 Delaktighet

Begreppet delaktighet används brett i detta dokument för att beskriva möjligheten för personer med funktionsnedsättning att aktivt kunna medverka i och vara en del av samhället på lika villkor som alla andra. Här avses till exempel demokratisk delaktighet, inflytande i planering, delaktighet i beslut och genomförande av individuellt riktade stöd och lösningar. Ytterligare en aspekt av delaktighet rör möjligheten att kunna delta i en aktivitet eller ett sammanhang.

5.1.2 Tillgänglighet

Tillgänglighet innebär att miljöer och tjänster ska vara tillgängliga för alla människor – även för personer med olika funktionsnedsättningar, oavsett om

det handlar om rörelsenedsättning, hörselskada, synskada eller exempelvis intellektuell funktionsnedsättning. Socialstyrelsen beskriver vikten av att se till miljön inte bara utifrån den fysiska utan även den kognitiva tillgängligheten.

5.1.3 Normer

Normer är oskrivna regler i samhället som vi förhåller oss till. Det skapar ramar för hur vi beter oss och är en förutsättning för att människor ska fungera tillsammans. Ofta är normer något positivt som skapar ordning men vissa normer kan vara negativa och leda till dåligt bemötande och diskriminering.

5.1.4 Diskriminering

Diskriminering innebär att en person blir orättvist behandlad på grund av att åtskillnad görs mellan olika människor. Det kan exempelvis handla om att en person blir utsatt för trakasserier eller blir orättvist behandlad på jobbet, i skolan, i kollektivtrafiken eller i en affär. Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering utifrån funktionsnedsättning inom de flesta samhällsområden, exempelvis arbetsliv, utbildning, hälso- och sjukvård, varor, tjänster och bostäder.

Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering och verksamhetsansvariga är skyldiga att genomföra skäliga tillgänglighetsåtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan ta del av en verksamhet.

5.1.5 Funktionshinder

En begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Det vill säga om miljö och omgivning är otillgänglig och hindrar personer från att delta i samhället. Exempel på begränsningar är svårigheter att klara sig själv i vardagen och bristande delaktighet i arbetslivet, sociala relationer, fritids- och kulturaktiviteter, utbildning och i demokratiska processer.

5.1.6 Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättning beskrivs av Socialstyrelsen som en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning kan uppstå till följd av sjukdom eller annat tillstånd eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana sjukdomar, tillstånd eller skador kan vara bestående eller av övergående natur. En funktionsnedsättning är alltså kopplad till en person och behöver inte innebära ett hinder för delaktighet.

5.1.7 Funktionsrätt

Beskrivning av rätten för en person med funktionsnedsättning till självbestämmande och full delaktighet i samhället. Begreppet flyttar fokus från hinder, tillgänglighet och särskilda lösningar och lyfter istället fram principen om mänskliga rättigheter och vinsterna med ett universellt utformat samhälle.

5.1.8 Funktionshinderperspektivet

En strategi för att riva hinder och för att utforma samhället så att alla kan delta. All planering och allt genomförande utgår från människors olikheter och olika förutsättningar, behov och önskemål. Genom att identifiera och åtgärda hinder

samt integrera funktionshinderperspektivet i verksamheten ökar tillgängligheten. Därmed minskar risken för att det uppstår nya hinder.

5.1.9 Universell utformning

Universell utformning är ett grundläggande perspektiv i Funktionsrättskonventionen och innebär att alla nya tjänster, produkter och miljöer utformas utifrån ett mångfaldsperspektiv. Det handlar om att redan från början skapa inkluderande lösningar och göra samhället så tillgängligt som möjligt.

5.2 Exempel på lagar och styrdokument inom området

- Diskrimineringslagen
- Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
- Lag om bostadsanpassningsbidrag
- Boverkets byggregler, Enkelt avhjälpta hinder, Tillgänglighet på allmänna platser,
- Lag om färdtjänst och kollektivtrafiklagen
- Skollagen
- Arbetsmiljölagen
- Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service
- Språklagen
- Mjölby kommuns personalpolitiska program
- Mjölby kommuns riktlinjer mot kränkande handlingar
- Mjölby kommuns riktlinjer för upphandling
- Mjölby kommuns digitaliseringsstrategi

Mjölby kommun
Omsorgs- och socialförvaltningen
Telefon: 010-234 50 00
E-post: social@mjolby.se
Besöksadress: Burensköldsvägen 11

Världsvan
& Hemkär

Mjölby kommun, Omsorgs- och socialnämnden 2024-06-14

§ 100

Diarienummer: OSN/2021:193

Ett tillgängligt Mjölby - Funktionshinderpolitisk plan 2024 - 2030

Bakgrund

Ett tillgängligt Mjölby – Funktionshinderpolitisk plan 2024-2030 sammanfattar den inriktning som Mjölby kommun ska arbeta efter för att bli ett tillgängligt samhälle för alla och främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra och att erbjuda personer med funktionsnedsättning stöd och service av god kvalitet som bygger på delaktighet, inflytande och respekt. Målsättningen är att funktionsrättsfrågan ska implementeras som en självklar del i alla verksamheter.

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska arbete prioriteras inom åtta områden som har en förankring i lokala styrdokument, värdegrund och Vision 2045. Dessa områden är bemötande på lika villkor, kommunikation, information och demokratiskt deltagande på lika villkor, fysisk miljö på lika villkor, utbildning på lika villkor, arbete och sysselsättning på lika villkor, kultur och fritid på lika villkor, omsorg och hälsa på lika villkor samt upphandling med fokus tillgänglighet.

Sammanfattning

Mjölby kommuns funktionshinderpolitik baseras på internationella, nationella och lokala styrdokument.

För att förverkliga de övergripande målen ska samtliga verksamheter inom nämnder, styrelser och bolag arbeta med ett funktionshinderperspektiv och aktiviteter kopplade till områdena ska återfinnas i nämndernas, bolagens och styrelsernas verksamhetsplan eller liknande dokument. Respektive verksamhet ansvarar för uppföljning av aktiviteterna och vilka effekter och resultat dessa har givit.

Omsorgs- och socialnämnden är dokument- och uppföljningsansvariga för den funktionshinderpolitiska planen och ansvarar för eventuell revidering innan giltighetstiden har gått ut. Planen har utarbetats i samråd med kommunstyrelsens förvaltning, övriga förvaltningar samt med rådet för delaktighet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse - Ett tillgängligt Mjölby - funktionshinderpolitisk plan 2024 – 2030, 2024-05-20

Ett tillgängligt Mjölby Funktionshinderpolitisk plan 2024-2030

Muntlig föredragning av administrativ chef, 2024-06-11

Beslut

1. Omsorgs- och socialnämnden ställer sig bakom förslaget till funktionshinderpolitisk plan.
2. Omsorgs- och socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att godkänna funktionshinderpolitisk plan.

Beslutet skickas till

Akten
Kommunstyrelsen

Datum 2024-05-20
Diarienummer OSN/2021:193

Handläggare
Maria Svensson
Telefon 010-234 57 37

Omsorgs- och socialnämnden

Ett tillgängligt Mjölby - funktionshinderpolitisk plan 2024 - 2030

Bakgrund

Ett tillgängligt Mjölby – Funktionshinderpolitisk plan 2024-2030 sammanfattar den inriktning som Mjölby kommun ska arbeta efter för att bli ett tillgängligt samhälle för alla och främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra och att erbjuda personer med funktionsnedsättning stöd och service av god kvalitet som bygger på delaktighet, inflytande och respekt. Målsättningen är att funktionsrättsfrågan ska implementeras som en självklar del i alla verksamheter.

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska arbete prioriteras inom åtta områden som har en förankring i lokala styrdokument, värdegrund och Vision 2045. Dessa områden är bemötande på lika villkor, kommunikation, information och demokratiskt deltagande på lika villkor, fysisk miljö på lika villkor, utbildning på lika villkor, arbete och sysselsättning på lika villkor, kultur och fritid på lika villkor, omsorg och hälsa på lika villkor samt upphandling med fokus tillgänglighet.

Sammanfattning

Mjölby kommuns funktionshinderpolitik baseras på internationella, nationella och lokala styrdokument.

För att förverkliga de övergripande målen ska samtliga verksamheter inom nämnder, styrelser och bolag arbeta med ett funktionshinderperspektiv och aktiviteter kopplade till områdena ska återfinnas i nämndernas, bolagens och styrelsernas verksamhetsplan eller liknande dokument. Respektive verksamhet ansvarar för uppföljning av aktiviteterna och vilka effekter och resultat dessa har givit.

Omsorgs- och socialnämnden är dokument- och uppföljningsansvariga för den funktionshinderpolitiska planen och ansvarar för eventuell revidering innan giltighetstiden har gått ut. Planen har utarbetats i samråd med kommunstyrelsens förvaltning, övriga förvaltningar samt med rådet för delaktighet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse - Ett tillgängligt Mjölby - funktionshinderpolitisk plan 2024 – 2030, 2024-05-20

Ett tillgängligt Mjölby Funktionshinderpolitisk plan 2024-2030

Muntlig föredragning av administrativ chef, 2024-06-11

Tjänsteskrivelse

Datum 2024-05-20
Diarienummer OSN/2021:193

Omsorgs- och socialförvaltningens förslag till beslut

1. Omsorgs- och socialnämnden ställer sig bakom förslaget till funktionshinderpolitisk plan.
2. Omsorgs- och socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att godkänna funktionshinderpolitisk plan.

—
Beslutet skickas till
Akten, kommunstyrelsen

Beskrivning av ärendet

Mjölby kommuns handikappolitiska plan fastställdes år 2002, kommunstyrelsen beslutade 2012 att planen skulle revideras. Arbetet med revideringen avstannade av olika anledningar och kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 26 februari 2018 att ge kommundirektören i uppdrag att ta fram en funktionshinderpolitisk strategi. Arbetet har sedan delegerats till omsorgs- och socialförvaltningen som har arbetat fram ett förslag till en funktionshinderpolitisk plan för perioden 2024 – 2030.

Omsorgs- och socialnämnden är dokument- och uppföljningsansvariga för den funktionshinderpolitiska planen och ansvarar för eventuell revidering innan giltighetstiden har gått ut.

Planen har utarbetats i samråd med kommunstyrelsens förvaltning, övriga förvaltningar samt med rådet för delaktighet.

Utgångspunkter

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska arbete utgår ifrån nationellt mål och inriktning för funktionshinderpolitiken samt FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Det nationella funktionshinderperspektivet är centralt för kommunens arbete och innebär att tillämpa principen om universell utformning, identifiera och åtgärda brister i tillgänglighet, tillhandahålla individuella stöd och lösningar samt att förebygga och motverka diskriminering.

De tre områdena i Vision 2045 livsmiljö, livsvillkor och livskraft samt Mjölby kommuns värdegrund är också ledande i det funktionshinderpolitiska arbetet.

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska arbete prioriteras inom åtta områden som har en förankring i lokala styrdokument, värdegrund och Vision 2045. Dessa åtta områden är bemötande på lika villkor, kommunikation, information och demokratiskt deltagande på lika villkor, fysisk miljö på lika villkor, utbildning på lika villkor, arbete och sysselsättning på lika villkor, kultur och fritid på lika villkor, omsorg och hälsa på lika villkor samt upphandling med fokus tillgänglighet.

Tjänsteskrivelse

Datum 2024-05-20
Diarienummer OSN/2021:193

Ambitionen är att funktionshinderperspektivet ska avspeglas i kommunfullmäktiges mål till nämnderna, i de nämndspecifika målen, särskilda satsningar och i budgetarbetet samt i verksamhetsplaneringen.

Syfte och mål med det funktionshinderpolitiska arbetet

Mjölby kommun ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra och att erbjuda personer med funktionsnedsättning stöd och service av god kvalitet som bygger på delaktighet, inflytande och respekt. Målsättningen är att funktionsrättsfrågan ska implementeras som en självklar del i alla verksamheter.

Planen vänder sig i första hand till tjänstepersoner och förtroendevalda inom Mjölby kommun och styrelser. Dokumentet är utarbetat med avsikt att öka kunskaper om hur kommunens verksamheter ska arbeta för att förverkliga det nationella målet för funktionshinderpolitiken, FN:s konventioner och målen i Agenda 2030.

För att förverkliga de övergripande målen ska samtliga verksamheter inom nämnder, styrelser och bolag arbeta med ett funktionshinderperspektiv och aktiviteter kopplade till områdena ska återfinnas i nämndernas, bolagens och styrelsernas verksamhetsplan eller liknande dokument. Respektive verksamhet ansvarar för uppföljning av aktiviteterna och vilka effekter och resultat dessa har givit.

Disposition

Den funktionshinderpolitiska planen har en disposition som inledningsvis beskriver den övergripande nyttan för kommunens verksamheter, med bland annat syfte och mål. Bakgrunden påvisar utgångspunkterna till att kommunen ska ha ett funktionshinder- och funktionsrättsperspektiv.

Därefter beskrivs de åtta inriktningsområden på lokal nivå som nämnder och styrelser ska utforma och knyta aktiviteter till i sina verksamhetsplaner och styrdokument. Det redogörs även för hur stödet kan utformas till verksamheterna för att implementera den funktionshinderpolitiska planen. Sedan anges ansvar och uppföljning och slutligen definitioner av centrala begrepp inom området samt relevant lagstiftning.

Syfte

Mjölby kommuns funktionshinderpolitiska plan är ett kommunövergripande vägledande styrdokument för arbetet med funktionshinderfrågor. Syftet med planen är att skapa en struktur för uppfyllandet av de nationella målen för funktionshinderpolitiken, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning på lokal nivå kommun samt att bidra till förverkligandet av FN:s Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling samt FN:s konvention om barnets rättigheter.

Planen ska förklara vilka aktiviteter Mjölby kommun ska ha för att alla medborgare ska kunna vara delaktiga och att samhället ska vara tillgängligt för alla. Planen ska skapa en medvetenhet och stimulera till en helhetssyn och ett gemensamt förhållningssätt.

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-05-20

Diarienummer

OSN/2021:193

Lagrum

Aktuella lagstiftningar och styrdokument inom området finns angivna i planen.

Finansiering/ekonomiska konsekvenser

De aktiviteter som ska genomföras och eventuella ekonomiska konsekvenser hanteras i respektive verksamhets budgetarbete.

Avstämning mot planer och policys

Ett tillgängligt Mjölby – funktionshinderpolitisk plan 2024-2030 ersätter den handikappolitiska planen från år 2002.

Samråd

Samråd sker kontinuerligt med fackliga representanter.

Beaktande av barnkonventionen

Verksamheterna ska i samtliga relevanta delar genomsyras av ett barnperspektiv, där barnkonventionens princip om barnet som rättighetsbärare respektive där barnets bästa så långt möjligt beaktas.

Kommunikation av styrdokumentet

Kommunikation av planen behöver göras med samtliga nämnder, styrelser och bolag inom Mjölby kommun.

Omsorgs- och socialförvaltningen

Päivi Pannula
Förvaltningschef

Maria Svensson
Administrativ chef

Mjölby Kommun

Handikappolitisk plan i Mjölby Kommun

2002-03-15

***Förslag till
Handikappolitisk plan
2002-03-15***

Innehållsförteckning:

sid

Inledning	2
Definitioner	2
Bakgrund	2
Ökad medvetenhet, regel 1.....	6
Medicinsk vård och behandling, regel 2.....	8
Rehabilitering, regel 3	10
Stöd och service, regel 4	11
Tillgänglighet, regel 5.....	13
Utbildning, regel 6	17
Arbete, regel 7	18
Kultur, regel 10	19
Rekreation och idrott, regel 11	20
Kunskap och forskning, regel 13.....	21
Policy och planering, regel 14.....	22
Ekonomisk politik, regel 16	23
Samordning, regel 17.....	24
Handikapporganisationer, regel 18	25
Personalutbildning, regel 19	26
Granskning och utvärdering, regel 20	27

Bilaga 1. Sammanfattning: "Från patient till medborgare- en nationell handlingsplan för handikappolitiken" prop.1999/ 2000:79.

Bilaga 2. Sammanfattning: "Lindqvists nio- nio vägar att utveckla bemötandet av personer med funktionshinder", SOU 1999:21.

Bilaga 3. Kortversion: "FN:s 22 standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning"(1993).

Inledning

Handikappfrågorna handlar om rätten för alla att kunna ta del i hela samhällslivet. Handikappfrågor är en fråga för varje medmänniska och samhällsaktör på alla nivåer, det är inte bara en fråga för experter inom området.

För människor med funktionsnedsättningar finns ofta många hinder för att de aktivt ska kunna delta i samhällslivet. Det kan bero på dåligt anpassad fysisk miljö eller bristande information, men ofta beror hindren på okunskap i samhället i stort. Många funktionsnedsättningar syns inte utanpå utan kan vara t ex medicinska- eller psykiska.

Definitioner

Begreppet *funktionsnedsättning* inbegriper ett stort antal funktionshinder. Dessa kan vara fysiska eller intellektuella skador eller sjukdomar, tex. syn eller hörselskador eller sjukdomar, medicinska tillstånd eller mentalsjukdomar. Skadorna eller sjukdomarna kan vara av bestående eller övergående natur (Handikappombudsmannen).

Begreppet *handikapp* beskriver mötet mellan människor med funktionsnedsättningar och omgivningen, både en fysisk och en mänsklig sådan. Handikapp avser förlust eller begränsning att delta i samhällslivet på samma sätt som andra. Brister i miljön eller samhällsområden kan gälla t ex information, kommunikation eller utbildning, detta hindrar människor med funktionsnedsättning från att delta på lika villkor (Handikappombudsmannen).

Bakgrund

Riksdagen fattade den 31 maj 2000 beslut om en nationell handlingsplan för handikappolitiken. Handikappolitiken har följande nationella mål:

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund,
- att samhället utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet,
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

De områden som ska prioriteras de närmaste åren är:

- att se till att handikapperspektivet genomsyrar alla samhällssektorer,
- att skapa ett tillgängligt samhälle, samt
- att förbättra bemötandet.

Att handikapperspektivet ska genomsyra alla samhälls sektorer, innebär, enligt prop.1999/ 2000:79, "Från patient till medborgare- en nationell handlingsplan för handikappolitiken" (sammanfattning i bilaga 1), att statens, landstingens och kommunernas planering alltid ska beakta handikapperspektivet inom alla områden, t ex. utbildning, arbetsmarknad och hälso- och sjukvård. Alltför ofta blir det istället sår- lösningar som är både dyrare och omständligare än om man redan i första planeringen hade haft handikapperspektivet. Särskilda åtgärder ska endast vara ett komplement.

I den nationella handlingsplanen för handikappolitiken uttrycks följande:

Att riva hindren

För att barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder skall ha lika möjligheter som andra och kunna fullgöra sina skyldigheter krävs att samhället och den omgivande miljön är tillgängliga. Det gäller såväl den fysiska tillgängligheten som tillgänglighet till information och service, vård och stöd, kultur, fritidsaktiviteter m.m. Bristande tillgänglighet leder till att människor med funktionshinder inte kan delta i olika sammanhang tillsammans med andra. För en rörelsehindrad kan ett trappsteg vara lika utestängande som en låst dörr. En sådan utestängning leder till att alla människor inte får samma möjligheter att ta del av samhällslivet. Detta strider mot svensk jämlikhetssyn. En annan konsekvens är att samhället inte öppnar sig för alla människors erfarenheter och kunskaper. Viktiga bidrag till samhällets utveckling går därmed förlorade. När människor inte ges möjlighet att mötas växer fördomarna och de negativa attityderna som i sin tur kan leda till diskriminering. Därför är det viktigt att arbeta för ökad tillgänglighet till samhällets alla delar. Att alla människor har lika möjligheter att få del av sina rättigheter och att fullgöra sina skyldigheter är ytterst en fråga om demokrati. s. 26 (prop. 1999/2000: 79).

Enligt riksdagen är det således en viktig demokrati-fråga att skapa ett tillgängligt samhälle och detta ska ses som en investering och inte en ökad kostnad. Ökad tillgänglighet leder till bättre förutsättningar för funktionshindrade att klara sitt dagliga liv, arbeta och t ex. studera. Hjälpmedel och t ex. personlig assistans ska bara vara ett komplement. Kostnader för nödvändiga anpassningsåtgärder ska finansieras inom ramen för den ordinarie verksamheten.

Ett bättre bemötande föreslås i "Lindqvists nio- nio vägar att utveckla bemötandet av personer med funktionshinder" (SOU 1999:21) (sammanfattning i bilaga 2). Synen på personer med funktionshinder manifesteras genom samhällets lagar, regler, programförklaringar, resurs-

tilldelningar, tillgänglighets åtgärder och allmänna värderingar. Enligt regeringens uppfattning krävs mycket kraftfulla politiska initiativ för att i grunden förändra attityder till människor med funktionshinder och på så sätt förbättra bemötandet (Prop 1999/ 2000: 79).

Riksdagens handlingsplan för handikappolitiken måste omsättas i handling. Ett sätt att göra det är att på kommunal nivå upprätta en lokal handlingsplan för dessa frågor. Detta gör Mjölby kommun med utgångspunkt från ”FN:s 22 standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning” samt prop 1999/ 2000: 79 ”Från patient till medborgare- en nationell handlingsplan för handikappolitiken”.

FN:s 22 standardregler

FN antog (1993) 22 standardregler (kortversion i bilaga 3) som beskriver det ansvar världens stater har för att människor med funktionsnedsättningar ska uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället. Agenda 22 är ett projekt som drivs i Sverige av Handikappförbundens samsamarbetsorgan, HSO, i syfte att sprida FN:s standardregler så att de används i praktiken, främst i form av handikappolitiska planer i kommunerna. Dessa standardregler bör finnas med som ett aktivt instrument vid planering, beslutsfattande och genomförande.

Reglerna bygger på två principer, den ena är att alla människor är lika mycket värda och att alla har samma rättigheter och skyldigheter. Den andra principen är att se skillnaden på funktionshinder och handikapp. Skador och sjukdomar kan leda till funktionsnedsättningar som först i mötet med en otillgänglig miljö blir till ett handikapp.

**Deltagare i arbete med att ta fram Mjölby Kommuns handikapp-
politiska plan**

Den sk. Agenda 22 gruppen:

Samordnare: Maria Hebo, Omsorgsförvaltningen
Pia Gullberg, Utbildningsförvaltningen
Monica Roth, Omsorgsförvaltningen
Katarina Wåhlgren, Skolförvaltningen
Inge Hildor, HSO
Ingemar Lundkvist, SRF
Ingvar Björk, DHR
Adjungerad: Åsa Kalsén, FUB

Representanter från förvaltningar och kontor:

Gunnel Bjerhag, Adm. Servicekontoret
Anna Dyrebring, Miljökontoret
Anders Andersson, Service o entreprenadkontoret
Ulf Johansson, Kultur o fritidsförvaltningen
Berit Öster, Barnomsorgsförvaltningen
Bertil Humble, Byggnadskontoret
Kerstin Svensson, Kommunledningskontoret
Ann- Marie Lejon, Kostservicekontoret
Bengt- Åke Holmberg, Räddningstjänsten
Rose-Marie Thidlund, Socialförvaltningen
Magnus Jönsson, Tekniska kontoret

Ökad medvetenhet, regel 1

Mjölby kommun ska aktivt öka medvetenheten i samhället om människor med funktionsnedsättning, om deras rättigheter, behov och möjligheter och om vad de kan bidra med.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommun ska bidra till att öka kunskapen om funktionshinder och medverka till att på ett positivt sätt synliggöra människor med funktionsnedsättningar.*
- *Mjölby kommun ska tillhandahålla information till funktionshindrade om vilka resurser som finns och deras rättigheter och möjligheter att använda dessa.*

1.1

Åtgärd: Fortbildning/ kompetensutveckling erbjuds all personal och förtroendevalda i kommunen. Utbildningen ska inrikta sig på förhållningssätt/ attityder till funktionshindrade samt ge kunskap om funktionshindrades rättigheter och möjligheter.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 och därefter årligen.

Kostnad: Statliga medel finns att söka bl a från SISU (Statens institut för särskilt utbildningsstöd) samt tas från förvaltningarnas befintliga budget för kompetensutveckling.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Kommunledningskontoret i samråd med alla chefer/ motsvarande i kommunen.

1.2

Åtgärd: Regelbundna reportage och artiklar av allmänt intresse från kommunal verksamhet för och med funktionshindrade ska presenteras i "Mjölby.se".

Tidpunkt för genomförande: 2003 och därefter fortlöpande.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Kommunledningskontoret.

1.3

Åtgärd: Den kommunala skolplanen kompletteras med att beskriva hur man i skolans verksamhet arbetar med och ökar kunskapen kring elever med funktionsnedsättning och olika handikapp.

Tidpunkt för genomförande: Hösten 2003, då revidering är klar.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004, och därefter årligen.

Ansvarig: Barnomsorg- skol- och utbildningsförvaltning.

1.4

Åtgärd: En handlingsplan upprättas och används kontinuerligt i syfte att öka personalens kunskaper och beredskap kring barn- och ungdomar med funktionsnedsättningar inom barnomsorgs- skol- och utbildningsförvaltningen samt kultur- och fritidsförvaltningen.

Tidpunkt för genomförande: 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Barnomsorg- skol- och utbildningsförvaltning samt kultur- och fritidsförvaltningen.

1.5

Åtgärd: Regelbunden information ska ges till elever med funktionsnedsättningar och deras vårdnadshavare om rättigheter och möjligheter under skol- och utbildningstiden.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 och därefter årligen vid skol- utbildningsstart.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: I samband med varje terminsstart.

Ansvarig: Rektor.

1.6

Åtgärd: Skolorna ska uppmärksamma situationen för människor med funktionsnedsättning genom att ge alla elever kunskap om funktionsnedsättning, attityder och bemötande, exempelvis genom att en gång/år arrangera en temadag om handikapp och funktionsnedsättning och/ eller avsätta tid inom ämnet samhällskunskap.

Tidpunkt för genomförande: 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: Inför varje läsårs planering av ledningsgruppen.

Ansvarig: Skol- och utbildningsförvaltningen.

Medicinsk vård och behandling, regel 2

Effektiv medicinsk vård och behandling skall finnas tillgänglig för människor med funktionsnedsättning.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommun ska arbeta för att utveckla former för samarbete med andra vårdgivare.*
- *Inom ramen för kommunalt ansvar ska Mjölby kommun utveckla metoder och arbetssätt för att förbättra medicinsk vård och behandling.*

2:1

Åtgärd: Handlingsprogram/ rutiner ska utarbetas inom omsorgsförvaltningen som syftar till att ofta förekommande skador och sjukdomar förebyggs och/ eller upptäcks, bedöms och behandlas på ett tidigt stadium i kommunens särskilda boendeformer och dagverksamheter.

Tidpunkt för genomförande: 2003 och fortlöpande.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Omsorgsförvaltningen i samarbete med Landstinget i Östergötland.

2:2

Åtgärd: Vård- och omsorgspersonal i Mjölby kommun erbjuds fortbildning/ kompetensutveckling enligt en årligen upprättad plan i syfte att de ska kunna förebygga och upptäcka skador och sjukdomar på ett tidigt stadium.

Tidpunkt för genomförande: 2003 och fortlöpande.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: Årligen genom riktade utbildningar.

Ansvarig: Omsorgsförvaltningens enhetschefer i samarbete med främst de lokala handikapporganisationerna, utbildningsförvaltningen, närliggande vårdskolor samt universitet.

2:3

Åtgärd: Vård- och omsorgspersonal i Mjölby kommun skall få information om aktuella metoder, hjälpmedel och utrustning för olika funktionsnedsättningar.

Tidpunkt för genomförande: 2003 och därefter fortlöpande.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen genom planerade och riktade utbildningar.

Ansvarig: Omsorgsförvaltningen i samarbete med främst de lokala handikapporganisationerna, utbildningsförvaltningen, närliggande vårdskolor samt universitet.

2.4

Åtgärd: I samverkan med landstinget utveckla arbetsformer för samarbete av medicinsk vård och behandling av personer med funktionsnedsättning som bor i kommunens särskilda boendeformer.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Tidpunkt för genomförande: 2003 och därefter fortlöpande.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen genom utvärdering/förändring av avtal om ovanstående.

Ansvarig: Omsorgsförvaltningen i samverkan med Landstinget i Östergötland.

2.5

Åtgärd: Omsorgsförvaltningen ska inventera och dokumentera vilken hälso- och sjukvård som tillhandahålls i kommunens särskilda boendeformer för att se om insatserna motsvarar behoven och arbeta för en förbättring av insatserna.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Tidpunkt för genomförande: 2003 och därefter fortlöpande.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Omsorgsförvaltningen, medicinskt ansvarig sjuksköterska.

2.6

Åtgärd: En "personlig utvecklingsplan" (PUP), ska upprättas av utsedd kontaktman för att tillsammans med den enskilde och dennes närstående dokumentera bl a individuella målsättningar och åtgärder samt uppföljning av omsorgs- vård och rehabiliteringsinsatser.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Tidpunkt för genomförande: 2003 och därefter fortlöpande.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Omsorgsförvaltningens enhetschefer/ motsvarande.

Rehabilitering, regel 3

Rehabilitering och habilitering ska erbjudas människor med funktionsnedsättning för att de ska kunna uppnå och behålla största möjliga självständighet och funktionsförmåga.

Inriktningsmål:

- *Inom ramen för kommunalt ansvar ska Mjölby kommun erbjuda insatser för att personer med funktionsnedsättning ska kunna uppnå och behålla största möjliga funktionsförmåga.*

3.1

Åtgärd: Rehabiliteringsinsatserna i kommunens särskilda boendeformer och dagverksamheter ska inventeras och dokumenteras för att se om de motsvarar de enskildas behov.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Tidpunkt för genomförande: 2003 och därefter fortlöpande.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Omsorgsförvaltningen, medicinskt ansvarig sjuksköterska.

Stöd och service, regel 4

Mjölby Kommun ska garantera utvecklingen av, och tillgången till stöd och service. Inbegripet sådana hjälpmedel som bidrar till oberoende i det dagliga livet och utövandet av sina rättigheter.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommun ska förbättra informationen angående den stöd och service som människor med funktionsnedsättning kan få.*
- *Mjölby kommun ska förbättra och klargöra rutinerna vid handläggning av beslut gällande stöd och service.*

4.1

Åtgärd: Inför mottagandet av elev med funktionsnedsättning ska skolan eventuellt tillsammans med barn- och ungdomshabiliteringen inventera elevens behov av hjälpmedel, personlig assistans, schema och anpassning av lokaler.

Tidpunkt för genomförandet: 2003

Kostnad: Inventeringen ryms inom befintlig budgetram. Åtgärdskostnaderna går ej att beräkna.

Uppföljning: Elevvårdskonferens/ motsvarande inför barnets/ elevens start i verksamheten.

Ansvarig: Rektor.

4:2

Åtgärd: Utveckla informationsmaterial om:

- LSS lagstiftningen med beskrivning av de olika insatserna och deras syfte.
- Färdtjänst.

Tidpunkt för genomförande: pågår och fortlöpande.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Omsorgsförvaltningen, enhetschef biståndshandläggningen.

4.3

Åtgärd: : Handläggarrutiner ska utarbetas för att bl a klargöra:

- den interna processen från ärende till verkställighet för att undvika misstag och missförstånd i organisationen,
- när dispens inom länsfärdtjänsten kan beviljas,
- när barn kan beviljas färdtjänst,
- formerna för kontaktpersoner och ledsagare enligt SoL.

Tidpunkt för genomförande: pågår.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter vart annat år.

Ansvarig: Omsorgsförvaltningen, enhetschef biståndshandläggningen.

4.5

Åtgärd: Biståndshandläggare i Mjölby kommun ska informera om rättigheten till Individuell plan enligt 10 § LSS vid enskilda möten.

Tidpunkt för genomförande: pågår.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004

Ansvarig: Omsorgsförvaltningen, enhetschef biståndshandläggningen.

Tillgänglighet, regel 5

Mjölby kommun ska göra den fysiska miljön tillgänglig oavsett vilka och hur stora funktionsnedsättningar människor har genom att:

- a/ införa handlingsprogram som gör den fysiska miljön tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och
- b/ göra information tillgänglig samt ge möjlighet till kommunikation.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommuns offentliga lokaler och allmänna platser ska vara tillgängliga för människor med funktionsnedsättning.*
- *Mjölby kommun ska anpassa arbetsmiljön och tillhandahålla utrustning som möjliggör för personer med funktionsnedsättning att utföra sina arbetsuppgifter.*
- *Information, såväl skriftlig som muntlig, ska vara tydlig och begriplig samt anpassad till målgruppernas möjlighet att tillgodöra sig informationen.*

5.1

Åtgärd: Upprätta ett tillgänglighetsprogram enligt intentionerna i prop.1999/2000: 79, innehållande kostnadsberäkningar och genomförandeplan utifrån nationellt upprättade riktlinjer och förtydligande som kan komma i fråga. Tillgänglighetsprogrammet ska omfatta all kommunal verksamhet, bostäder och trafik inom kommunen.

Tidpunkt för genomförandet: 2003- fortlöpande

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Kostnad: Inom befintliga ramar.

Ansvarig: Tekniska kontoret i samverkan med representanter bl a från Byggnadsnämnden och KHR (Kommunala handikapprådet).

5.2

Åtgärd: Skapa förutsättningar för det kommunala handikapprådet (KHR) att aktivt delta och bidra med sin kunskap vid planeringsstart i den kommunala planerings- och beslutsprocessen. Särskilt vid ny-, till- och ombyggnad av inom- och utomhusmiljöer.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: Vid bygglovsförfarande av byggnadskontoret, vid övrig planering respektive ansvarigt kontor genom granskning av att anbud och ritningar motsvarar kraven på tillgänglighet.

Ansvarig: Byggnads- tekniska- samt service-och entreprenadkontoret.

5.3

Åtgärd: Skapa en kunskapsbank/ vägvisare med handikappinformation på kommunens hemsida.

Tidpunkt för genomförande: 2003

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och vid uppföljning av handikapplanen.

Ansvarig: Kommunledningskontoret.

5.4

Åtgärd: Mjölby kommuns hemsida ska anpassas för synskadade samt finnas tillgänglig i lättläst "LL" version.

Tidpunkt för genomförande: 2003

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och vid uppföljning av handikapplanen.

Ansvarig: Kommunledningskontoret.

5.5

Åtgärd: All samhällsinformation som Mjölby kommun tillhandahåller och ger ut ska finnas tillgänglig som lättläst samt vid behov genom läsombud, i punktskrift, på diskett eller kassett.

Tidpunkt för genomförande: 2003 och fortlöpande.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och vid uppföljning av handikapplanen.

Ansvarig: Kommunledningskontoret samt respektive förvaltning/kontor.

5.6

Åtgärd: Huvudbiblioteket ska installera en läsapparat samt en dator med syntetiskt tal.

Tidpunkt för genomförande: 2003-2004.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2005 och därefter årligen vid uppföljning av handikapplanen.

Ansvarig: Kultur- och fritidsförvaltning.

5.7

Åtgärd: Krav på anpassade sk. "låg golvs fordon" ställs vid upphandling av samhällsbetalda transporter.

Tidpunkt för genomförande: Vid varje ny upphandling.

Kostnad: Ingår i upphandlingskostnaden.

Uppföljning: Inför varje ny upphandling.

Ansvarig: Tekniska kontoret.

5.8

Åtgärd: Successiv anpassning av hållplatser till sk. "låggolvs fordon".

Tidpunkt för genomförande: Pågår.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Tekniska kontoret.

5.9

Åtgärd: Vid lokalgenomgång/skyddsronder av kommunens lokaler ska funktionshindrades perspektiv beaktas och åtgärder vidtas kontinuerligt för att nå full tillgänglighet utifrån prop.1999/2000:79.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Chef/ motsvarande.

5.10

Åtgärd: Kommunen ska uppmuntra till att lokala massmedier samt trafikinformation görs tillgängliga för funktionshindrade.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 och därefter kontinuerligt.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Kommunledningskontoret.

5.11

Åtgärd: Bevaka IT- och telefoniutvecklingen för att sprida information till alla förvaltningar och kontor om eventuella nya tekniska lösningar för personer med olika sorters funktionsnedsättning.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 och därefter kontinuerligt.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen vid uppföljning av den handikappolitiska planen.

Ansvarig: Administrativa servicekontoret.

5.12

Åtgärd: Varje vallokal inom kommunen ska vara tillgänglig för funktionshindrade personer och utformad så att valhemligheten kan bevaras.

Tidpunkt för genomförandet: Inför varje val.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: Efter varje val.

Ansvarig: Valnämnden.

5.13

Åtgärd: Städningen av alla kommunens offentliga lokaler ska ha god standard, utifrån allergisynpunkt.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 och därefter fortlöpande.

Kostnad: Ska rymmas inom varje enhets befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004.

Ansvarig: Chef/ motsvarande.

5.14

Åtgärd: Förvaltningarnas offentliga lokaler ska vara rök- och djurfria. Undantag får göras för ledarhundar och andra djur då det finns särskilda skäl.

Tidpunkt för genomförandet: 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004.

Ansvarig: Chef/ motsvarande.

5.15

Åtgärd: Vid all upphandling/ inköp ska tillgänglighets- och användbarhetsaspekter för olika funktionsnedsättningar beaktas och prioriteras.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 och därefter kontinuerligt.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004.

Ansvarig: Chef/ motsvarande.

Utbildning, regel 6

Barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska ha lika möjlighet till utbildning på grundskole- och gymnasienivå. Utbildningen ska vara integrerad med ordinarie utbildningar om det inte finns särskilda skäl för annat ställningsstagande.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommun ska kunna erbjuda utbildning till personer med funktionsnedsättning i alla åldrar.*

6.1

Åtgärd: Gymnasieskolorna ska i verksamhetsplanen ha med undervisning om funktionsnedsättning som ett prioriterat område.

Tidpunkt för genomförandet: 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen genom internkontrollplanen.

Ansvarig: Rektor.

6.2

Åtgärd: Inventering och dokumentation av vilka åtgärder som krävs för att möjliggöra att elever med funktionsnedsättning ska kunna genomgå och slutföra sin grund- och gymnasieutbildning.

Tidpunkt för genomförandet: 2003-2005.

Kostnad: Inventeringen ryms inom befintliga budgetramar. Åtgärds-kostnaderna går ej att beräkna.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen vid prioritering av investeringsmedel i ledningsgruppen.

Ansvarig: Rektor, skol- utbildningschef samt skol- utbildningsnämnd.

6.3

Åtgärd: Utveckla samarbetet med närliggande kommuner kring grundskole- och gymnasieutbildning för att öka utbudet av utbildning för elever med funktionsnedsättning, se även punkt 1.5.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 och kontinuerligt.

Kostnad: Går ej att beräkna.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen vid prioritering av investeringsmedel i ledningsgruppen.

Ansvarig: Rektor, skol- utbildningschef samt skol- utbildningsnämnd.

Arbete, regel 7

Mjölby kommun ska skapa förutsättningar för produktivt och inkomstbringande arbete.

Inriktningsmål:

- *Samtliga förvaltningar/ kontor ska verka för att personer med funktionsnedsättning får ett meningsfullt och avlönat arbete.*

7.1

Åtgärd: Inventera vilka anställda inom Mjölby kommun som har funktionsnedsättning och åtgärda det som kan underlätta för dem att behålla arbetet.

Tidpunkt för genomförandet: 2003

Kostnad: Går ej att beräkna

Uppföljning hur och när: 2004 och därefter årligen vid utvecklings-samtal

Ansvarig: Varje Chef/ motsvarande

7.2

Åtgärd: Upprätta en handlingsplan för hur utvecklingsstörda personer och andra funktionshindrade personer ska kunna beredas plats på den ordinarie arbetsmarknaden.

Tidpunkt för genomförandet: 2003

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning hur och när: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Chef för omsorgsförvaltningens dagliga verksamhet för funktionshindrade samt chef för Arbetsmarknadsenheten.

Kultur, regel 10

Alla människor ska kunna delta i kulturlivet på lika villkor.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommun ska verka för ökad delaktighet och tillgänglighet till kommunens kulturliv.*

10.1

Åtgärd: Riktade marknadsföringsinsatser ska genomföras för att uppmuntra fler barn och ungdomar med funktionsnedsättning att delta i musikskolans ordinarie verksamhet.

Tidpunkt för genomförandet: 2003

Kostnad: Inom befintliga budgetramar

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Kultur- och fritidsförvaltningen.

10.2

Åtgärd: Alla ska ha möjlighet att tillgodogöra sig information om kommunala kulturarrangemang och i den ska det tydligt framgå hur arrangemangen är ordnade.

Tidpunkt för genomförandet: 2003

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Kultur- och fritidsförvaltningen.

10.3

Åtgärd: Kommunens bibliotekslokaler ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Tidpunkt för genomförandet: Pågående. Slutfört 2003.

Kostnad: Beräknas i det årliga budgetarbetet.

Uppföljning: 2004.

Ansvarig: Kultur- och fritidsförvaltningen i samråd med tekniska kontoret.

10.4

Åtgärd: Lättläst litteratur samt läsombud ska finnas tillgängliga på kommunens alla bibliotek.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 och fortlöpande.

Kostnad: Beräknas i det årliga budgetarbetet.

Uppföljning: 2004.

Ansvarig: Kultur- och fritidsförvaltningen.

Rekreation och idrott, regel 11

Människor med funktionsnedsättning ska ha samma möjlighet till rekreation och idrott som andra.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommun ska verka för att funktionshindrade i större utsträckning kan delta i olika fritidsaktiviteter i kommunen.*

11.1

Åtgärd: Riktade marknadsföringsinsatser ska genomföras för att uppmuntra fler barn och ungdomar med funktionsnedsättning, att delta i ordinarie simskoleverksamhet.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 därefter årligen.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004.

Ansvarig: Kultur- och fritidsförvaltningen.

11.2

Åtgärd: Platser i ishallens nya cafeteria som är anpassade för personer med funktionshinder ska uppföras i ishallen.

Tidpunkt för genomförandet: 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004.

Ansvarig: Kultur- och fritidsförvaltningen i samråd med tekniska kontoret.

11.3

Åtgärd: En inomhusanläggning för bad och rekreation byggs där funktionshindrade personer med lätthet ska kunna ta sig till och från bassängerna och där någon av bassängernas temperatur håller minst + 34 grader och är anpassad för rehabilitering.

Tidpunkt för genomförandet: 2003-2004 (föresätter att erforderliga beslut om simhallens uppförande fattas)

Kostnad: Enligt plan inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: Sker kontinuerligt under uppförandet.

Ansvarig: Kultur- och fritidsförvaltningen i samråd med tekniska kontoret.

Kunskap och forskning, regel 13

Mjölby kommun ska verka för att kunskap om levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning ökar och sprids.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommun ska utöka sitt samarbete med forskningsinstitutioner och handikapporganisationer.*

13.1

Åtgärd: Varje förvaltning utser en representant som huvudansvarar för att upprätta kontakt med t ex universitet, och bevaka resultat från handikappforskning, samt sprida dessa till kommunens övriga verksamheter och nivåer (se även 17.1).

Tidpunkt för genomförandet: 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004.

Ansvarig: Nätverket av dessa representanter samordnas av kommunledningskontoret.

Policy och planering, regel 14

Handikappaspekterna ska beaktas i alla viktiga policysammanhang och i kommunal planering.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommun ska genomföra åtgärder som gynnar människor med funktionsnedsättning.*

14:1

Åtgärd: Anta en kommunal handikappolitiskplan.

Tidpunkt för genomförande: 2000- 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: Var tredje år med start 2005.

Ansvarig: Kommunstyrelsen.

Ekonomisk politik, regel 16

Mjölby kommun ska föra en ekonomisk politik som syftar till ökad delaktighet och jämlikhet

Inriktningsmål:

- *I det kommunala budgetarbetet på alla nivåer ska handikappfrågorna ingå.*

16.1

Åtgärd: Kommunens/ förvaltningarnas kostnader för anpassningsåtgärder och andra resurser som berör människor med funktionsnedsättning ska vara en del i det ordinarie årliga budgetarbetet.

Tidpunkt för genomförande: 2003.

Kostnad: I det årliga budgetarbetet.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen

Ansvarig: Kommunstyrelsen.

16.2

Åtgärd: Delar av de kommunala bidragen till föreningslivet ska öronmärkas till aktiviteter och verksamhet som är anpassade för människor med funktionsnedsättning.

Tidpunkt för genomförande: 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Kultur- och fritidsnämnden.

Samordning, regel 17

Mjölby kommun ansvarar för att säkerställa att handikappfrågor samordnas.

Inriktningsmål:

- *Samarbetet mellan kommunens förvaltningar och det kommunala handikapprådet ska öka.*

17.1

Åtgärd:

Varje förvaltning utser en representant som ansvarar för handikappfrågor inom den egna förvaltningen samt för kontakter med det kommunala handikapprådet och externa handikapporganisationer.

Tidpunkt för genomförande: 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Kommunledningskontoret samordnar dessa representanter i ett nätverket.

Handikapporganisationer, regel 18

Mjölby kommun erkänner handikapporganisationernas rätt att representera människor med funktionsnedsättning på lokal nivå. Mjölby kommun erkänner handikapporganisationernas rådgivande roll när det gäller att fatta beslut i handikappfrågor.

Inriktningsmål:

- *Mjölby kommun ska verka för att funktionshindrades kunskaper tillvaratas och används.*
- *Mjölby kommun ska verka för att det kommunala handikapprådets roll stärks och utvecklas.*

18.1

Åtgärd: Utveckla det kommunala handikapprådets funktion för att tillse att detta i större utsträckning kan delta i frågor och beslut som påverkar människor med funktionsnedsättning, genom att bl a revidera nuvarande reglemente.

Tidpunkt för genomförande: 2003.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004.

Ansvarig: Kommunstyrelsen.

Personalutbildning, regel 19

Mjölby kommun ansvarar för att det finns lämplig utbildning för all personal som deltar i planering och genomförande av program och service för människor med funktionsnedsättning.

Inriktningsmål:

- *Kunskaperna om personer med funktionsnedsättning och handikapp ska öka hos anställda i Mjölby kommun.*
- *Kunskapen om handikappfrågor ska ökas hos berörda i planering av byggande och den yttre miljön.*

19:1

Åtgärd: Utbildning ska erbjudas i handikappkunskap för de personalgrupper som ofta kommer i kontakt med människor med funktionsnedsättning. Detta ska ske under samarbete med främst de lokala handikapporganisationerna, utbildningsförvaltningen, närliggande vårdskolor samt universitet.

Tidpunkt för genomförande: 2003 samt årligen.

Kostnad: Beräknas bli inom befintliga budgetramar för kompetensutveckling.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen genom att tillse att utbildningarna erbjuds, genomförs och har relevant innehåll.

Ansvarig: Respektive förvaltning i samarbete med utbildningsförvaltningen.

19:2

Åtgärd: Informationsinsatser genomförs för att öka medvetenheten om tillgänglighetsfrågor i alla kommunala byggprocesser och i planeringen av den yttre miljöns utformning samt vikten av goda val av byggnadsmaterial och ventilationslösningar bl a ur allergi- och astma synpunkt.

Tidpunkt för genomförandet: 2003 och därefter fortlöpande.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: 2004 och därefter årligen.

Ansvarig: Byggnadskontoret i eventuellt samarbete med berörda intresseorganisationer.

Granskning och utvärdering, regel 20

Mjölby kommun är ansvarig för att utvärdera och granska kommunala handlingsprogram och tjänster för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

20.1

Åtgärd: Den handikappolitiska planen ska utvärderas.

Tidpunkt för genomförandet: 2005.

Kostnad: Inom befintliga budgetramar.

Uppföljning: Var tredje år.

Ansvarig: Kommunstyrelsen ansvarar för att nätverket för handikappfrågor i kommunen utvärderar planen i samråd med handikapprådets representanter (se även 17.1).

Faktablad från Regeringskansliet, Socialdepartementet, nr 5, mars 2000.

Ett tillgängligare Sverige

Befintliga offentliga lokaler och allmänna platser ska vara tillgängliga för funktionshindrade före år 2010. Kommuner riskerar viten om de inte verkställer domar som givit människor rätt till stödinsatser. Ett nationellt tillgänglighetscenter skapas. Statliga myndigheter får ett särskilt ansvar för att handikappperspektivet genomsyrar alla samhällssektorer.

Målet för handikappolitiken ska vara ett samhälle som gör det möjligt för människor med funktionshinder att bli fullt delaktiga i samhällslivet. Det föreslår regeringen i sin proposition 1999/2000:79 Från patient till medborgare - en nationell handlingsplan för handikappolitiken.

Människors lika värde är en grundläggande utgångspunkt för hur samhället ska utformas. Alla människor har kunskaper, förmågor och erfarenheter som är viktiga för samhället. Därför måste samhället formas på ett sådant sätt att alla kan medverka i utvecklingen och nå full delaktighet i samhällets gemenskap. Människor med funktionshinder utgör givetvis inget undantag i detta avseende. Personer med funktionshinder är medborgare med lika rättigheter och skyldigheter som andra medborgare.

Hindren ska rivas

I regeringsförklaringen 1999 slog regeringen fast att hindren för funktionshindrades rätt att delta fullt ut i samhället ska rivas. Detta kräver att handikappolitiken förändras och bedrivs ur ett medborgarperspektiv. Handikappolitiken måste inriktas på demokrati- och rättighetsfrågor och på att förverkliga FN:s standardregler för funktionshindrade. Människor med funktionshinder ska kunna garanteras full delaktighet och jämlikhet. En funktionsnedsättning blir ett handikapp först när individen möter brister i en miljö eller verksamhet. När bristerna åtgärdas och tillgängligheten ökar kan handikappet minska eller försvinna. Detta ska vara en utgångspunkt för handikappolitiken.

De flesta miljöer och verksamheter i vårt samhälle rör i något avseende människor med funktionshinder. Av det skälet kan handikappolitiken inte vara skild från så gott som något politikområde, den måste genomsyra alla områden och samhällssektorer.

I propositionen lämnar regeringen förslag till nationella mål för handikappolitiken. Propositionen innehåller även förslag till konkreta åtgärder, som ska bidra till att undanröja sådant som hindrar människor med funktionshinder att nå full delaktighet i samhället. De flesta samhällsfrågor rör på något sätt personer med funktionshinder. Alla behandlas dock inte i denna proposition. De förslag regeringen nu presenterar är avsedda att lägga fast huvudlinjerna i den svenska handikappolitiken.

I propositionen finns också en rad frågor som kräver ytterligare kartläggning, utredning eller förankring innan de kan lösas. Regeringen avser därför att återkomma med förslag på flera områden, i vissa fall redan i år.

Nationella mål

Regeringen anser att det behövs kraftfulla politiska insatser för att personer med funktionshinder ska få rätt till full delaktighet, ett värdigt bemötande och möjligheter att själva bestämma över sina liv. Regeringen föreslår att de nationella målen för dessa insatser ska vara:

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund.
- att samhället utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet.
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Det handikappolitiska arbetet ska särskilt inriktas på:

- att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionshinder.
- att förebygga och bekämpa diskriminering.
- att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Följande arbetsområden ska prioriteras under de närmaste åren:

- se till att handikapperspektivet genomsyrar alla samhällssektorer.
- skapa ett tillgängligt samhälle.
- förbättra bemötandet.

Handikapperspektiv inom alla samhällssektorer

Varje myndighet har ansvar för att inom sitt verksamhetsområde leva upp till FNs standardregler och de nationella målen för handikappolitiken. Handikapperspektivet ska ingå som en naturlig och integrerad del i varje myndighets ordinarie verksamhet, så att personer med funktionsnedsättning garanteras delaktighet och jämlikhet.

Alla former av diskriminering av personer med funktionshinder ska motverkas. Statliga myndigheter ska se till att lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionshinder. Staten ska vara ett föredöme i detta avseende. Det gäller även när staten agerar som byggherre. I programhandlingar och

underlag för upphandling ska staten förtydliga hur kraven på tillgänglighet och användbarhet ska tillämpas.

Regeringen föreslår därför att:

- statliga myndigheter ska integrera handikappsperspektivet i den ordinarie verksamheten. Utgångspunkten ska vara FN:s standardregler och de nationella målen för handikappolitiken. Myndigheterna ska även se till att lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionshinder. Regeringen avser att reglera detta i en särskild förordning.
- tillgänglighet och användbarhet ska genomsyra statliga byggprojekt. Förtydligade krav ska därför ställas vid upphandling i samband med byggprojekt. Motsvarande krav ska ställas vid hyra av lokal.
- regeringen i en förordning uppdrar åt ett antal stora eller "besöksviktiga" myndigheter att senast den 31 december 2001 redovisa handlingsplaner för att göra myndighetens lokaler, information och övrig verksamhet tillgänglig för personer med funktionshinder. Åtgärderna i handlingsplanen bör vara vidtagna senast år 2005. Arbetet ska årligen rapporteras till regeringen.
- det handikappolitiska arbetet hos myndigheterna bör få en tydligare struktur. Myndigheter med så kallat sektorsansvar har särskilt ansvar för att de nationella målen för handikappolitiken förverkligas. Sektorsmyndigheterna bör ges i uppdrag att utarbeta förslag till uppföljningsbara etappmål för respektive sektor. Etappmålen ska fastställas av regeringen och bör vara uppfyllda senast år 2010.
- regeringen lämnar en redogörelse för den nationella handlingsplanens genomförande och de fastställda etappmålen för handikappolitiken i en skrivelse till riksdagen våren 2002. Därefter avser regeringen att lämna en redovisning till riksdagen om det fortsatta arbetet vart tredje år.
- målet vid statlig upphandling bör vara att personer med funktionshinder kan använda samma varor och tjänster som andra.
- handikappsperspektivet bör beaktas vid åtgärder som finansieras med statligt stöd.

Ett tillgängligt samhälle

De första bestämmelserna om tillgänglighet för funktionshindrade infördes i den svenska plan- och bygglagstiftningen redan 1966. I dag innebär kraven i denna lagstiftning att nya offentliga lokaler, allmänna platser och tomter för permanent bebyggelse ska vara tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Befintliga lokaler och allmänna platser dit allmänheten har tillträde har dock ofta brister, som gör det svårt för funktionshindrade att få tillträde.

Även i nyproducerade lokaler är det vanligt med brister, främst i utformningen av detaljer. Det kan till exempel gälla placering av dörröppnare och utformning av

toalettutrymmen. Det kan också handla om att färgsättning och belysning är för dåliga för synskadade eller att avsaknad av teleslingor och dålig akustik i offentliga lokaler skapar problem för personer med nedsatt hörsel. Det förekommer även att tillgängligheten uppfyller reglerna men att lokalerna ändå inte fungerar bra i praktiken.

Flest hinder finns i den yttre miljön. Trottoarkanter, trappor, branta lutningar, nivåskillnader, valet av markbeläggning samt svårigheter för personer med nedsatt orienteringsförmåga att hitta rätt är några av hindren. Långa avstånd – bland annat för att komma förbi hindren – medverkar dessutom till att den fysiska ansträngningen blir stor.

Förändringstakten för låg

Regeringen anser att takten i arbetet med att förbättra samhällets tillgänglighet måste öka. Bestämmelser med retroaktiva krav på att undanröja alla enkelt åtgärdade hinder i befintliga offentliga lokaler och på befintliga allmänna platser bör därför föras in i plan- och bygglagstiftningen. Undantag ska kunna medges för mindre näringsidkare och för miljöer som är särskilt känsliga ur ett kulturhistoriskt, miljömässigt eller konstnärligt avseende.

Regeringen anser även att det är viktigt att utreda i vilken mån nuvarande regelverk hindrar eller utestänger personer med funktionshinder från att ta del av samhällets service, varor och tjänster.

I propositionen föreslår regeringen att:

- krav införs i plan- och bygglagen (1987:10, PBL) på att enkelt åtgärdade hinder mot tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före år 2010 i befintliga offentliga lokaler och på befintliga allmänna platser. Regeringen avser att under år 2000 återkomma med förslag i frågan.
- Boverket ges i uppdrag att förtydliga de krav som nu finns i PBL på tillgänglighet i samband med nybyggnad och ändring av allmänna platser.
- Boverket under de närmaste åren prioriterar frågor om tillgänglighet för äldre och personer med funktionshinder.
- de lokala handikapporganisationernas möjlighet till samråd i plan- och byggärenden ses över.
- en utredning tillsätts för att se över områden där lagstiftning eller annan reglering saknas för tillgänglighet för personer med funktionshinder. Utredaren ska analysera om det finns brister i nuvarande lagstiftning som hindrar eller utestänger människor med funktionshinder från att få tillgång till produkter eller verksamhet, om det finns områden där det saknas riktlinjer eller lagstiftning om tillgänglighet och användbarhet samt vilken modell för reglering som är lämpligast.

Nationellt tillgänglighetscenter

I propositionen föreslår regeringen att statliga myndigheter ska få ett ökat ansvar för att beakta handikappaspekterna i sin verksamhet. För att klara det kan myndigheterna behöva råd och stöd från en instans som har fördjupade kunskaper om tillgänglighetens betydelse. Andra viktiga målgrupper är näringsidkare, byggherrar och yrkesgrupper som arkitekter med flera.

Regeringen föreslår därför att:

- ett nationellt tillgänglighetscenter bör skapas, med uppgift att vara ett nationellt rådgivande organ i tillgänglighetsfrågor. Arbetet med att driva på utvecklingen att göra samhället tillgängligt bör koncentreras till kunskapsuppbyggnad, rådgivning, utveckling och samverkan.
- Handikappombudsmannen ska utgöra detta nationella tillgänglighetscenter, vid sidan av de uppgifter myndigheten har i dag. Handikappombudsmannen bör få ökade resurser för att kunna fullgöra dessa uppgifter.

Design för alla

Grundtanken med konceptet Design för alla är att bruksföremål och andra liknande produkter, byggnader, inomhus- och utomhusmiljöer, IT-produkter och IT-tjänster bör vara tillgängliga och användbara för alla människor, så långt det över huvud taget är möjligt. Regeringen bedömer att statens engagemang för tillgänglighetsfrågor inom arkitektur, formgivning och design ska förtydligas. Konceptet Design för alla bör genomsyra statens arbete inom arkitektur, formgivning och design.

Kommunikationer

Sedan mitten av 1970-talet har mycket gjorts för att förbättra funktionshindrades möjligheter att nyttja transportsystemet. Enligt gällande lag ska kollektivtrafiken, vid planering och genomförande, anpassas till resenärer med funktionshinder. Färdmedel ska så långt det är möjligt vara lämpade för funktionshindrade.

Trots stora ansträngningar och en ökad medvetenhet och kunskap om tillgänglighetsfrågor, framförallt inom kollektivtrafikområdet, har anpassningen av transportsystemet till funktionshindrades behov och önskemål varit bristfällig och långsam.

Regeringen föreslår därför att:

- tillgängligheten till transportsystemet bör fortlöpande förbättras och beaktas vid all planering och upphandling av infrastruktur, färdmedel, trafik och övriga tjänster.
- arbetet för ökad tillgänglighet bör vägledas av att kollektivtrafiken bör vara tillgänglig för funktionshindrade år 2010. Med detta mål som utgångspunkt ska en

trafikslagsövergripande planering genomföras, där kollektivtrafik med stort utbud och resande prioriteras

- gällande föreskrifter om tillgänglighet för funktionshindrade till färdmedel inom olika trafikslag bör ses över och skärpas.

Bättre bemötande

I regeringsförklaringen 1999 slog regeringen fast att människor med funktionshinder ska ha goda möjligheter till delaktighet. För att utreda i vilken mån nuvarande lagstiftning understödjer en sådan inriktning behöver till exempel grundlagen ses över. Ingen medborgare får missgynnas på grund av funktionshinder.

Regeringen har därför uppdragit åt Författningsutredningen (Dir 1999:71) att:

- överväga på vilket sätt funktionshindrades delaktighet och jämlikhet i samhället ska komma till tydligare uttryck i programstadgandet i 1 kap 2 § regeringsformen.

Regeringen föreslår även att:

- Länsstyrelsen ska verka för att kommuner och landsting planerar för att tillgodose framtida stöd- och servicebehov enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och framtida behov av bistånd enligt 6 f § Socialtjänstlagen (1980:620).

- Länsstyrelsen ska kunna förelägga vite för de kommuner eller landsting som inte följer en dom, som ger en enskild rätt till insatser enligt respektive lag.

Personer med funktionshinder behöver ofta stöd från flera håll. Många professionella bedömare är inblandade och det krävs ofta en rad kontakter och möten mellan den enskilde och respektive insatsgivare. Det är heller inte ovanligt att flera huvudmän är inblandade. Var och en av de tjänstemän som den enskilde möter har sin kompetens, sina värderingar och sin kunskap. Det saknas en samsyn när det gäller tolkningen av regelverk och det saknas mer systematiska och långsiktiga program för kompetensutveckling i dessa frågor hos staten, landstingen och primärkommunerna.

Regeringen föreslår därför att:

- Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) får i uppdrag att utarbeta ett nationellt program, med förankring i de handikappolitiska principerna, som ska ligga till grund för kompetensutveckling på lokal och regional nivå.

- Sisus ansvarar också för att ta fram ett utbildningsunderlag för statsförvaltningen i handikappolitiska frågor.

- Särskilda medel avsätts för en flerårig satsning på kompetensutveckling för personal inom olika samhällsområden kring frågor som rör bemötande av personer med funktionshinder.

Andra förslag i propositionen

- En utredning ska se över hjälpmedelsförsörjningen för studerande med funktionshinder inom hela utbildningsområdet.
- Statens kulturråd får utökade resurser för att förverkliga handlingsprogrammet "Funktionshindrades tillgång till kultur".
- Anslaget till handikapporganisationerna höjs med 28 miljoner per år.
- Socialstyrelsen får i uppdrag att kartlägga på vilket sätt landstingens barn- och ungdomshabiliteringar är tillgängliga för barn och ungdomar med olika funktionshinder och i olika åldrar. I propositionen finns även redovisning och förslag till en rad åtgärder som inte redovisas på detta faktablad. Det gäller bland annat inom områden som kultur och medier, utbildning och arbetsmarknad.

Ordförklaringar

Vite i förväg bestämd påföljd (för en överträdelse eller ett kontraktsbrott) i form av böter.

Koncept här; idé, tankemodell, begrepp

Proposition regeringens förslag till riksdagen

Diskriminering ogynnsam särbehandling

Prioritera ge förtur åt

Retroaktiva bakåttverkande, gäller även för tid som gått

Offentliga lokaler alla lokaler (även privatägda) dit allmänheten har tillträde

Huvudmän här; myndigheter med ansvar för en verksamhet

Sektorsmyndighet myndighet som ansvarar för ett visst verksamhetsområde

Tryckortsuppgifter

Frågor om sakinnehållet besvaras av Gunilla Ekvall, tfn 08-405 41 41.

Faktabladet kan beställas från Socialdepartementet, tfn 08-405 38 04.

Regeringens webbplats: www.regeringen.se

Regeringens e-postadress: regeringen@regeringen.se

Tryckt av Regeringskansliet, Grafisk service, Stockholm, mars 2000.

Faktabladet är producerat av Socialdepartementet.

Artikelnr. S2000.007

Proposition 1999/2000:79

Sammanfattning av betänkandet Lindqvists Nia – nio vägar att utveckla bemötandet av personer med funktionshinder

Jag har haft regeringens uppdrag att kartlägga och analysera frågan om bemötande av personer med funktionshinder (dir. 1997:24). Enligt mina direktiv skall jag bl.a. beskriva funktionshindrade personers erfarenheter av hur de bemöts och behandlas vid kontakter med myndigheter och andra offentliga organ och vilka möjligheter de har att få sina behov tillgodosedda. Jag skall också kartlägga och analysera i vilken mån faktorer i verksamhetens organisation, ledarskap och struktur samt personalens kompetens kan bidra till förbättrat bemötande och förbättrad kvalitet på insatserna.

Jag har låtit människor med erfarenhet av funktionshinder komma till tals. Genom intervjuer, brev, samtal, möten, seminarier och sammankomster med handikapporganisationer, invandrarorganisationer och andra med kunskap om dessa frågor har jag fått en bild av hur människor med funktionshinder anser att de blir bemötta.

Jag måste tyvärr konstatera att det finns stora brister i bemötandet av personer med funktionshinder. Många känner sig kränkta, kontrollerade och ifrågasatta. Den upplevelsen går igen i nästan alla berättelser jag fått, och mönstret är detsamma oavsett funktionshinder, livssituation och vilket stöd och vilken service och hjälp man söker. Jag är medveten om att det kan komma att göras försök att avfärda den här bilden med argument att urvalet av uppgiftslämnare inte är representativt, eller att jag alltför ensidigt har tagit upp problemen i stället för att peka på möjligheterna. Men jag anser att mönstret i människors berättelser har bekräftats av så många att det är omöjligt att avfärda.

På ett tidigt stadium i utredningen stod det klart att bemötandet av enskilda människor i mycket hög grad präglas av förutsättningar som skapats av yttre faktorer. Enskildas värderingar liksom de förväntningar man själv har om vad man har rätt till har naturligtvis betydelse. Men också arbetsförhållanden, otydliga och komplicerade regelsystem som ofta ändras, brist på resurser och de värderingsförändringar som kommit i den ekonomiska krisens spår påverkar bemötandet. På det sättet är bemötandet en politisk fråga och ett uttryck för samhällets kollektiva bemötande. Därför har jag beskrivit bemötandet också utifrån den utgångspunkten.

Att förändringar i omvärlden har betydelse för bemötandet bekräftas i en enkätstudie jag låtit göra bland anställda som i sin yrkesverksamhet möter människor med funktionshinder. De känner av besparingar och arbetsgivarens krav på att klara samma uppgifter på kortare tid och med mindre resurser och att det i vissa fall kan inverka på bemötandet. Många tycker att lagar och regler är otydliga och att politikerna inte ger klara besked om vad som skall gälla.

Det finns en otydlighet i det politiska budskapet om hur samhället ser på människor med funktionshinder och hur samhället behandlar och tillfredsställer

de behov av stöd, service och tillgänglighet som många människor med funktionshinder har. Klyftan mellan ideal och realiteter i mitt material är uppenbar. När människor upptäcker att lagar och regelverk inte håller vad det lovar känner de sig lurade och förlorar tilltron till samhällets möjligheter att tillvarata sina medborgares behov och intressen. Det skapar misstro mot myndigheterna och leder i sin tur till misstro mot politikerna.

Klyftan mellan ideal och realiteter visar sig särskilt tydligt i frågan om domstolstrots. Det finns exempel på att huvudmän inte verkställer domar om rätt till insatser eller bistånd enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller socialtjänstlagen (SoL). Det är oacceptabelt. I praktiken innebär det att enskilda inte får de insatser eller det bistånd som de har rätt till. Frågan har varit aktuell i många år. Under tiden har flera förslag till lösningar utretts utan att detta lett till några åtgärder. Jag anser att domstolstrots är en bemötandefråga och tar därför upp den i detta slutbetänkande.

Mot bakgrund av det kunskapsunderlag jag nu fått anser jag att den enskildes ställning måste stärkas i olika avseenden. Det gäller t.ex. rätten till full delaktighet och inflytande, där det bl.a. behövs tydliga politiska markeringar att människor inte får utestängas eller behandlas på ett kränkande sätt därför att de har ett funktionshinder. Det gäller också att förbättra bemötandet och attityderna hos anställda och beslutsfattare genom att höja deras kompetens i frågor som rör handikappolitikens mål och syften och i bemötandets etik.

Jag har föreslagit nio vägar att utveckla bemötandet. Det är dels förslag som avser att förbättra det kollektiva bemötandet, dels det individuella bemötandet. Tillsammans syftar de till att förändra attityder och bemötande, förbättra den enskildes ställning gentemot myndigheter och andra offentliga organ samt göra människor mer rustade att delta i samhällslivet på sina egna villkor.

1. Lagfäst rätten till delaktighet

Ett tillägg görs i grundlagens 1 kap. 2 § med den innebörden att det allmänna bör verka för att lagar och föreskrifter utformas så att alla medborgare kan uppnå full delaktighet och jämlikhet i samhället oberoende av förhållanden som kön, ålder, funktionshinder, ras, sexuell läggning, etnisk, språklig eller religiös tillhörighet. Förslaget är en viljeinriktning och har i första hand en normativ karaktär.

2. Sätt stopp för domstolstrotset

Ett nytt sätt att motverka domstolstrots föreslås. Förslaget syftar bl.a. till att förebygga situationer som kan leda till att domar inte kan verkställas. Länsstyrelserna föreslås få ett ökat tillsynsansvar och möjlighet att förelägga kommuner och landsting att vid vite bygga ut sin service så att den enskilde kan erbjudas den insats hon eller han har rätt till. Länsstyrelsen skall också kunna förelägga kommun eller landsting att i rimlig tid verkställa domar som ger enskilda rätt till viss insats. Ett sådant föreläggande skall kunna föras med vite.

3. Skapa klarhet kring "Råd och stöd"

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en lag som ger vissa personer med funktionshinder rätt till ett antal i lagen preciserade insatser. En av

dessa insatser är rådgivning och annat personligt stöd, råd och stöd. Insatsen har skapat förväntan men samtidigt också förvirring, både för anställda och för dem som behöver insatsen. Lagstiftningen är otydlig och det finns delade meningar om vad som skall ingå i råd och stöd och hur gränsdragningen till habilitering och rehabilitering skall dras. Lagstiftningen behöver förtydligas.

4. Vidga rätten till tillgänglig samhällsinformation

Rätten till anpassad samhällsinformation för personer med funktionshinder är en demokrati fråga. Möjligheterna att få en sådan information på ett tillgängligt sätt är i dag begränsad vilket innebär att många inte kan fullgöra sina medborgerliga skyldigheter och rättigheter. Demokratiutredningen bör få i uppgift att lämna förslag om hur rätten till anpassad samhällsinformation, bl.a. med hjälp av den nya tekniken, kan stärkas.

5. Inför en funktion för hantering av synpunkter och kritik på bemötandet

Varje huvudman bör upprätta en oberoende funktion, som är skild från den ordinarie verksamheten, dit enskilda kan vända sig med sina synpunkter eller sin kritik mot myndighetens bemötande. Syftet med verksamheten skall vara att på ett objektivt sätt granska och behandla olika synpunkter och kritik på bemötande som kommer fram.

6. Utveckla brukarstödscentra

En försöksverksamhet med brukarstöd till personer med funktionshinder bör inledas i handikapporganisationernas regi. Syftet skall vara att pröva hur ett sådant stöd, byggt på egen erfarenhet och brukarvillkor kan utformas, organiseras, administreras och finansieras.

7. Öka bemötandekompetensen

Ett nationellt kompetensutvecklingsprogram kring frågor som rör bemötande av personer med funktionshinder bör utarbetas. Programmet skall ha en klar förankring i de handikappolitiska principerna. Ett kompetensutvecklingsråd med företrädare för bl.a. huvudmännen och handikapporganisationerna skall knytas till programmet för att skapa en samsyn i dessa frågor och förankra dem ute på fältet.

8. Stärk handikappforskningen

Handikappforskningens status bör höjas och resurserna förstärkas. Socialvetenskapliga forskningsrådet, SFR, bör få i uppgift att utveckla en långsiktig strategi för hur handikappforskningen skall utvärderas, stimuleras och utvecklas.

9. Gissla fördomen!

Handikapporganisationerna bör få möjligheter att göra insatser som genom humor och satir syftar till att minska fördomar och motverka negativa attityder till personer med funktionshinder.

FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet (förkortad version)

Regel 1. Ökad medvetenhet

Staterna bör aktivt öka medvetenheten i samhället om människor med funktionsnedsättning, om deras rättigheter, behov och möjligheter och om vad de kan bidra med.

Regel 2. Medicinsk vård och behandling

Staterna bör ansvara för att effektiv medicinsk vård och behandling finns tillgänglig för människor med funktionsnedsättning.

Regel 3. Rehabilitering

Staterna bör se till att rehabilitering erbjuds för människor med funktionsnedsättning för att kunna uppnå och behålla största möjliga självständighet och funktionsförmåga.

Regel 4. Stöd och service

Staterna bör garantera utvecklingen av och tillgången till stöd och service, inbegripet sådana hjälpmedel som bidrar till att personer med funktionsnedsättning kan bli mer oberoende i det dagliga livet och utöva sina rättigheter.

Regel 5. Tillgänglighet

Staterna bör inse tillgänglighetens betydelse på alla områden i utvecklingen mot full delaktighet. Oavsett vilka eller hur stora funktionshinder människor har, skall staten

- a) införa handlingsprogram som gör den fysiska miljön tillgänglig för dem och
- b) se till att de får tillgång till information och möjlighet till kommunikation.

Regel 6. Utbildning

Staterna bör erkänna principen om lika möjligheter till utbildning på grundskole-, gymnasie- och högskolenivå för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. De bör se till att sådan utbildning är en integrerad del av den ordinarie utbildningen.

Regel 7. Arbete

Staterna bör erkänna principen att förutsättningar skapas för människor med funktionsnedsättning så att de skall kunna utnyttja sina mänskliga rättigheter, särskilt rätten till arbete. Såväl på

landsbygden som i städerna måste de ha lika möjligheter till produktivt och inkomstbringande arbete.

Regel 8. Ekonomisk och social trygghet

Staterna är ansvariga för att människor med funktionsnedsättning har social trygghet och tillräckliga inkomster.

Regel 9. Familjeliv och personlig integritet

Staterna bör främja möjligheten för människor med funktionsnedsättning att leva familjeliv. De bör främja deras rätt till personlig integritet och se till att lagar inte diskriminerar människor med funktionsnedsättning när det gäller sexuella relationer, äktenskap och föräldraskap.

Regel 10. Kultur

Staterna skall se till att människor med funktionsnedsättning kan delta i kulturlivet på lika villkor.

Regel 11. Rekreation och idrott

Staterna skall vidta åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning samma möjligheter till rekreation och idrott som andra.

Regel 12. Religion

Staterna skall uppmuntra åtgärder som syftar till att skapa jämlika möjligheter för människor med funktionsnedsättning att utöva sin religion.

Regel 13. Kunskap och forskning

Staterna tar det yttersta ansvaret för att kunskap om levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning samlas in och sprids och också för att stöd ges till forskning på alla områden, inklusive det som är till hinder i deras liv.

Regel 14. Policy och planering

Staterna skall se till att handikappaspekterna beaktas i alla relevanta policysammanhang och i planering på riksnivå.

Regel 15. Lagstiftning

Staterna har ansvaret för att det skapas en rättslig grund för åtgärder som leder till delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning.

Regel 16. Ekonomisk politik

Staterna har det ekonomiska ansvaret för nationella handlingsprogram och åtgärder som skall tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Regel 17. Samordning

Staterna är ansvariga för att nationella samordningskommittéer eller liknande organ inrättas, som säkerställer att handikappfrågor samordnas.

Regel 18. Handikapporganisationer

Staterna bör erkänna handikapporganisationers rätt att representera människor med funktionsnedsättning på riks-, regional- och lokal nivå. Staterna bör också erkänna handikapporganisationernas rådgivande roll när det gäller att fatta beslut i handikappfrågor.

Regel 19. Personalutbildning

Staterna är ansvariga för att det på alla nivåer finnas lämplig utbildning för all personal som deltar i planeringen och genomförandet av program och service för människor med funktionsnedsättning.

Regel 20. Nationell granskning och utvärdering av handikappsprogram i samband med standardreglernas genomförande

Staterna är ansvariga för fortlöpande granskning och utvärdering av nationella program och tjänster för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Regel 21. Tekniskt och ekonomiskt samarbete

Stater, både industri- och utvecklingsländer, har ett ansvar för att tillsammans förbättra levnadsförhållandena för personer med funktionsnedsättning i utvecklingsländerna.

Regel 22. Internationellt samarbete

Staterna skall delta aktivt i internationellt samarbete när det gäller åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.